

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU2

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 23, som uppgår till ca 22,6 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Ett tjugotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

Utskottets överväganden.....6

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 236

 Utskottets bedömning13

 Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden16

 Utskottets bedömning19

 Statens budget inom utgiftsområde 2320

 Utskottets ställningstagande.....37

Särskilda yttranden39

 1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S).....39

 2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)41

 3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)46

 4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)49

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....56

 Propositionen56

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2656

Bilaga 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag59

Bilaga 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....61

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 23 punkt 1 och avslår motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 50,

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 18,

2025/26:3176 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 35,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 151, 182, 186, 190 och 191,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 4, 5, 14–16, 18, 20, 21, 26, 28, 31 och 34,

2025/26:3549 av Emma Nohrén m.fl. (MP),

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1,

2025/26:3741 av Helena Lindahl m.fl. (C) och

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 28.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

Stockholm den 4 december 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kjell-Arne Ottosson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Åsa Westlund (S)*, John Widegren (M), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S)*, Tomas Kronståhl (S)*, Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S)*, Lars Johnsson (M), Kajsa Fredholm (V)*, Victoria Tibblom (SD), Elin Nilsson (L), Joanna Lewerentz (M), Aida Birinxhiku (S)*, Helena Lindahl (C)* och Rebecka Le Moine (MP)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2025 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 22 566 654 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65).

I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens

resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning och de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 23 behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Propositionen

Mål för utgiftsområdet och resultatområdena

Riksdagen har beslutat om följande mål för utgiftsområde 23: Insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1, bet. 2014/15: MJU2, rskr. 2014/15:88).

Inom utgiftsområdet har riksdagen även beslutat om mål för följande fyra resultatområden:

En sammanhållen landsbygds politik

Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygds politiken är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18: NU19, rskr. 2017/18:360).

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Det övergripande målet för livsmedelskedjan är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338). Utöver det övergripande målet har riksdagen inom resultatområdet beslutat om delmål för livsmedelsstrategins tre strategiska områden enligt följande:

Regler och villkor

Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska åstadkommas genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Konsument och marknad

Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna val, exempelvis av närproducerade och ekologiska varor. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Kunskap och innovation

Målet är att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Skog

När det gäller skogspolitiken har riksdagen beslutat om två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252 och prop. 2007/08:108, bet. 2007/08: MJU18, rskr. 2007/08:244). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

De samiska näringarna

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01: MJU2, rskr. 2000/01:86).

Civilt försvar och krisberedskap – livsmedelsförsörjning och dricksvatten

Utöver de mål som redovisats ovan har riksdagen beslutat om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:1114). Livsmedels- och dricksvattenförsörjningen berörs av det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning.

Resultatredovisning och regeringens bedömning av måluppfyllelsen

En sammanhållen landsbygdspolitik

De tre resultatindikatorer som regeringen använder är inrikes flyttnetto och befolkning, tillgång till fast bredband eller fiber i absoluta närheten samt tillgänglighet till dagligvarubutik, drivmedelsstation och grundskola. Utöver de tre centrala indikatorerna bygger redovisningen vartannat år på den centrala bedömningsgrunden vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och till den sammanhållna landsbygdspolitiken. Därtill genomförs årligen en fördjupning kring frågor av särskild betydelse för utvecklingen i Sveriges landsbygder. Denna gång fokuserar fördjupningen på dels lokala aktörers utvecklingskapacitet, dels den digitala mognaden hos små och medelstora företag på landsbygden.

När det gäller resultat och måloppfyllelse redovisar regeringen följande utvecklingstendenser när det gäller de tre centrala indikatorerna. Mellan 2014 och 2024 hade de flesta kommuntyper negativa inrikes flyttnetton, med undantag för täta blandade kommuner och tätortsnära landsbygdskommuner, som hade positiva siffror. Storstadskommuner hade under större delen av perioden tappat befolkning genom inrikes flyttningar, även om ett svagt trendbrott kunde ses 2023–2024. Den negativa trenden var särskilt påtaglig under pandemin 2020–2022. Landsbygdskommunerna, särskilt de glesbefolkade, hade genomgående negativa flyttnetton och minskande befolkning i princip hela perioden 2014–2024. Spridningen mellan kommunerna är dock stor.

Mellan 2019 och 2024 ökade tillgången till snabbt bredband på minst 1 Gbit/s i hela landet, men skillnaderna mellan olika kommuntyper består. Iorstadskommunerna hade nästan samtliga hushåll och företag tillgång 2024, medan mycket glesbefolkade landsbygdskommuner låg lägre, med 89 procent av hushållen och 85 procent av företagen. Samtidigt var utvecklingen mest positiv i de tre landsbygdskommuntyperna, där hushållen i de tätortsnära och glesbefolkade landsbygdskommunerna nådde en täckningsnivå på över 96 procent.

Mellan 2014 och 2024 stabiliserades tillgängligheten till dagligvarubutiker efter tidigare försämringar. Utvecklingen förklaras bl.a. av att fler butiker öppnat och att färre lagts ned jämfört med åren innan 2014. Under samma period förbättrades tillgängligheten till drivmedelsstationer eller var oförändrad i alla kommuntyper.

Mot bakgrund av resultatredovisningen ovan är det regeringens samlade bedömning att målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken delvis har uppnåtts genom insatser inom utgiftsområde 23. Enligt regeringen har även insatser inom andra utgiftsområden bidragit. Sammantaget anser regeringen därmed att insatserna har bidragit till en hållbar utveckling som stärker konkurrenskraften och robustheten samt gör det än mer attraktivt att bo, leva och verka i hela landet.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

De tre resultatindikatorer som regeringen bedömt som centrala för att följa livsmedelskedjans utveckling är nettomarginal i livsmedelssektorn, förädlingsvärde i livsmedelssektorn samt antal sysselsatta i livsmedelssektorn.

Regeringen redovisar att nettomarginalen för alla led i livsmedelskedjan försämrades mellan 2016 och 2023, inte minst till följd av hög inflation och oro på världsmarknaden. Förädlingsvärdet för livsmedelskedjan totalt sett uppgick enligt regeringen till drygt 210 miljarder kronor 2022, vilket är 8 procent högre än 2016. Livsmedelskedjan hade därmed en starkare tillväxt mellan 2016 och 2022 (8 procent) än näringslivet totalt (5 procent).

Avslutningsvis redovisar regeringen att antalet sysselsatta i livsmedelskedjans sektorer under perioden 2023–2024 var relativt oförändrat. Antalet sysselsatta i primärproduktionen och livsmedelsindustrin minskade något.

Under rubriken Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för detta resultatområde inleder regeringen med att beskriva situationen för livsmedelskedjan på ett övergripande plan och pekar på ett antal utmaningar: hög inflation, oro på världsmarknaden och snabba prisrörelser. Regeringen konstaterar att livsmedelskedjan trots dessa utmaningar har ökat sin omsättning i enlighet med livsmedelsstrategins målsättning att öka livsmedelsproduktionen i Sverige.

När det gäller det strategiska området Regler och villkor beskriver regeringen utvecklingen och ger uttryck för vissa bedömningar under olika avsnitt som handlar om

- konkurrenskraft i livsmedelskedjan
- den gemensamma jordbrukspolitiken
- djurhälsoläge i djurhållning
- djurskyddskontrollverksamhet
- kontroll av livsmedelsanläggningar
- förstärkt kontroll av foder och livsmedel i primärproduktionen
- ökad likvärdighet i livsmedelskontrollen
- matsvinn
- jägares försäljning av vildsvinskött
- miljömässig hållbarhet i jordbruket
- fiske- och vattenbruk
- havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027
- utvecklad jakt- och viltförvaltning.

Regeringen gör en bedömning av måluppfyllelsen för det strategiska området Regler och villkor. Analysen baseras på de kompletterande resultatindikatorer och bedömningsgrunder som finns för det strategiska området. För vissa områden nås målen eller utvecklingen går i rätt riktning, t.ex. den gemensamma jordbrukspolitiken, djurhälsoläge i djurhållning och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet, medan andra områden visar på tydliga utmaningar eller risk för försämring, t.ex. fiskbestånd i Östersjön och djurhälsoläge i djurhållning. Det är sällan frågan om antingen/eller, utan oftare delvis måluppfyllelse, behov av förstärkningar eller risker som kan försämrat läget på sikt.

När det gäller det strategiska området Konsument och marknad beskriver regeringen utvecklingen och ger uttryck för vissa bedömningar under olika avsnitt som handlar om

- säkra svenska livsmedel
- produktion av ekologiska livsmedel
- livsmedelsexport.

Regeringen gör en bedömning av måluppfyllelsen för det strategiska området Konsument och marknad. Enligt regeringen är målet att konsumenter ska ha ett högt förtroende för livsmedel uppfyllt och det finns goda förutsättningar för ett högt förtroende för svenska livsmedel. Den nedåtgående trenden för

ekologisk odling fortsätter, även om nedgången under 2024 blev måttlig. Slutligen bedömer regeringen att det krävs större satsningar på främjande av livsmedelsexport för att vända trenden med stigande negativt handelsnetto för livsmedels- och jordbruksprodukter, undantaget vidareexporten av norsk fisk.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation beskriver regeringen utvecklingen och ger uttryck för vissa bedömningar under olika avsnitt som handlar om

- areella näringars forskning och utveckling
- kvaliteten vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Enligt regeringen har de redovisade insatserna inom det strategiska området Kunskap och innovation bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området både när det gäller forskning och utveckling inom de areella näringarna och kvaliteten vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Skog

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen i skogen bidrar till målet för utgiftsområdet och skogspolitikens två jämställda mål använder regeringen följande centrala indikatorer:

- tillväxt, avverkning och skogsbruksåtgärder
- skog och vilt i balans
- skydd mot skadeinsekter m.m.
- miljöhänsyn i skogsbruket
- skydd och bevarande av skogsmark
- skogsbrukets klimatnytta.

Regeringen beskriver utvecklingen och ger uttryck för vissa bedömningar under olika avsnitt baserat på ovanstående indikatorer som finns för resultatområdet. Bruttoavverkningen uppgick 2024 till ca 87,1 miljoner skogskubikmeter (m³sk), vilket är den lägsta avverkningsnivån sedan 2013 och 9 procent lägre än 2021 då avverkningen var som högst. Under de fem senaste avverkningsåsongerna fram till våren 2024 föryngringsavverkades i genomsnitt ca 240 000 hektar årligen. Plantering är den vanligaste föryngringsformen.

När det gäller skog och vilt i balans framkommer att det är en fortsatt hög skadesituation. På nationell nivå ligger skadenivån kvar på 11 procent årsskadad tall, vilket kan jämföras med myndigheternas mål om högst 5 procent för en tolerabel skadesituation. Problemen är särskilt stora i södra Sverige, även om nivån minskade från 14 till 13 procent under 2024.

Regeringen konstaterar när det gäller skydd mot skadeinsekter att granbarkborreangreppen har minskat med 95 procent jämfört med toppåret 2021. Totalt har drygt 34 miljoner m³sk dödats av granbarkborre efter utbrottet 2024, varav 0,3 miljoner m³sk under 2023.

När det gäller miljöhänsyn i skogsbruket framhåller regeringen att andelen miljöhänsyn varierar mycket mellan olika avverkningsobjekt. I medeltal

lämnas drygt 9 procent av den avverkningsanmälda arealen som miljöhänsyn vid föryngringsavverkning. Den totala mängden död ved på produktiv skogsmark har ökat markant under de senaste decennierna. Utanför formellt skyddade områden har mängden död ved ökat med 74 procent sedan mitten av 1990-talet. Mängden död ved är ett centralt nyckelmått för att bedöma förutsättningar för biologisk mångfald.

Vidare redovisar regeringen när det gäller skydd och bevarande av skogsmark att 27,1 procent av skogsmarken 2024 var undantagen från skogsbruk för virkesproduktion. Det gynnar både växt- och djurliv.

Regeringen konstaterar att det svenska skogsbruket bidrar till betydande klimatnytta genom att skogsprodukter, restprodukter och avfall från skogsbruk och skogsindustri används som förnybara material och bioenergi som ersätter fossila alternativ, samtidigt som kol lagras i skog, mark och träprodukter. Biobränslen från de gröna näringarna står för ca 39 procent av Sveriges slutliga energianvändning, varav tre fjärdedelar kommer från skogen, med en total tillförsel på 150 TWh 2023. Naturvårdsverkets redovisning visar att skog och träprodukter stod för ett nettoupptag på drygt 36,7 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter 2023, något lägre än året innan. Minskad avverkning har minskat kolpoolen i träprodukter och nettoupptaget har över tid minskat, särskilt sedan 2017, eftersom skillnaden mellan tillväxt och avgång i skogen har minskat. Nya metodförbättringar i växthusgasinventeringen gör att tidsserien sedan 1990 justerats och för 2023 visar ett nettoupptag som är 29 miljoner ton lägre än 1990.

Sammanfattningsvis anser regeringen att de redovisade insatserna bidrar till att målen för utgiftsområdet och de två jämbördiga skogspolitiska målen nås. Regeringen gör också bedömningen att insatserna medverkar till att förverkliga skogsprogrammets vision. Det förekommer variationer mellan olika skogliga områden. Det finns områden där målen nås eller utvecklingen går i rätt riktning och områden med negativ eller problematisk utveckling. Till exempel bedömer regeringen att avverkningen 2024 har varit lägre än den årliga tillväxten som är tillgänglig för avverkning, vilket är positivt för hållbarheten i skogstillgången. En negativ utveckling är att den totala användningen av skogen är fortsatt hög. Marginalen för ytterligare naturvårdsavsättningar eller hantering av större skogsskador utan att sänka avverkningsnivåerna är liten.

De samiska näringarna

Den centrala bedömningsgrunden för att redovisa och bedöma resultaten för resultatområdet är renbruksplanernas användning. Vidare används ett antal kompletterande indikatorer, nämligen vinterrenhjordens antal, årets slakt, prisutveckling för renkött och bedömning av rovdjursskador.

Regeringen redovisar att det finns 51 samebyar i Sverige. Antalet renar i Sverige fortsätter att minska och utvecklingen förklaras av flera faktorer, bl.a. ett växande antal rovdjur, minskade betesmarker samt klimatförändringar som försämrar förutsättningarna för renbete. Bristen på reservbete och lavskogar

förrädd situationen, och vintern 2023/24 var särskilt svår med mycket dåliga betesförhållanden. Under 2024 beviljades därför 24 samebyar katastrofskydd i form av bidrag till utfodring, vilket kan ges när renarnas naturliga bete blockeras av t.ex. ovanligt djupa snölager. Antalet slaktade renar har inte förändrats nämnvärt jämfört med föregående år, men medelpriset på renkött har fortsatt att stiga kraftigt. Samtidigt ligger skador orsakade av rovdjur kvar på en nivå som överstiger den fastställda toleransnivån på 10 procent. Ersättningen för rovdjursskador utgör därmed ett centralt stöd för rennäringen, som i sin helhet möter betydande och växande utmaningar.

Regeringen menar i sin bedömning av måluppfyllelsen att rennäringen står inför stora utmaningar. Utöver att antalet renar fortsätter att minska ökar även konkurrensen om marken inom renskötselområdet genom andra verksamheter. För att ge en bättre helhetsbild av tillgången till betesmarker som är viktiga för rennäringen behöver renbruksplanerna utvecklas ytterligare. Arbetet med förvaltningsverktyget måste också fortgå eftersom rovdjursskadorna fortfarande överstiger den fastställda toleransnivån. Samtidigt spelar rennäringen en central roll i att bevara fjällens prägel som ett betespräglat och storslaget landskap, något som är avgörande för att kunna nå miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö.

Civilt försvar och krisberedskap – livsmedelsförsörjning och dricksvatten

För att kunna redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen inom sektorn bidrar till målet för det civila försvaret, t.ex. den del av målet som handlar om att säkra de viktigaste samhällsfunktionerna, ta regeringen stöd av de gemensamma mål som myndigheterna inom beredskapssektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten har definierat. Följande mål gäller:

- Alla i Sverige har tillgång till tillräckligt med säker mat, säkert dricksvatten och fungerande avfalls- och avloppshantering i kris, höjd beredskap och ytterst krig.
- Myndigheterna i beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten skapar goda förutsättningar för offentliga och privata aktörer att kunna upprätthålla sin samhällsviktiga verksamhet och bidra till livsmedels- och dricksvattenförsörjning samt avfalls- och avloppshantering i kris, höjd beredskap och ytterst krig.
- Tillsammans agerar myndigheterna för att med samordnade åtgärder höja förmågan.

Några sektorsspecifika indikatorer har ännu inte fastställts och regeringen avvaktar därför myndigheternas pågående arbete med att ta fram sådana. Av resultatredovisningen framgår det att beredskapsmyndigheterna inom sektorn under de senaste åren har upparbetat en effektiv struktur för det gemensamma arbetet. Förmågehöjning inom sektorns ansvarsområde handlar om att hela livsmedelskedjan ska kunna producera och leverera i kris, höjd beredskap och

ytterst krig. Resultatredovisningen fokuserar på att beskriva de olika beredskapsmyndigheternas arbete.

Regeringen bedömer att de satsningar som gjorts i budgetpropositionerna för 2024 och 2025 har gett myndigheterna inom beredskapssektorn möjlighet att genomföra konkreta förmågehöjande insatser för livsmedels- och dricks-vattenförsörjning. Beredskapslagring har lyfts fram som en viktig del i uppbyggnaden av ett system som ska kunna säkerställa livsmedelsförsörjningen under höjd beredskap och ytterst krig. Det förberedande arbetet med beredskapslagring av spannmål och insatsvaror i primärproduktionen har kommit långt, medan lagring i de senare leden av livsmedelskedjan kräver ytterligare analys. Samtidigt konstaterar regeringen att beredskapslagring i sig inte skapar uthållighet, utan att livsmedelskedjan måste kunna anpassas och ställas om för att producera, förädla och distribuera livsmedel även under svåra påfrestningar. En så öppen handel som möjligt är också en grundförutsättning för att försörjningen ska fungera i kris. Det investeringsprogram som beredskapssektorn nu utvecklar är därmed en central del i arbetet med att bygga den nödvändiga förmågan för en fortsatt livsmedelsproduktion.

Utskottets bedömning

Bakgrund

Miljö- och jordbruksutskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2026 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har liksom tidigare år fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Utgångspunkten för utskottets uppföljning är budgetlagens krav på regeringens resultatredovisningar av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till riksdagens mål samt de önskemål om förbättringar av resultatredovisningarna som utskottet tidigare har framfört.

Det är viktigt att riksdagen i sin beredning av statens budget kan följa en effektkedja som kopplar mål till verksamhet, dvs. de samlade åtgärderna, till resultat för att utifrån det kunna bedöma hur verksamheten bidrar till att nå de mål som riksdagen har beslutat om (jfr bet. 2005/06:KU21). För att fullgöra denna uppgift behöver regeringens resultatredovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel har använts och vilken effekt som åtgärderna har fått.

Resultatredovisningens omfattning och disposition

I förra årets budgetbetänkande framförde utskottet att det fanns möjlighet att förbättra resultatredovisningens omfattning och disposition. Utskottet konstaterar att årets resultatredovisning är strukturerad på ett mer likartat sätt. Till exempel är det en enhetlig och jämförbar rubriksättning mellan avsnitten

Resultatredovisning och Regeringens bedömning av måloppfyllelsen, vilket också efterfrågades i förra årets budgetbetänkande.

Utskottet konstaterar att redovisningen i vissa delar har blivit specifik och koncis. Fokus ligger i högre uträkning på att redogöra för mål, insatser och uppnådda resultat, vilket skapar en tydligare styrkedja. Till exempel har beskrivningar av förutsättningarna för att nå de uppsatta målen, t.ex. information om omvärldsläget, till stor del utgått i årets resultatredovisning.

I förra årets budgetbetänkande påpekade utskottet att resultatredovisningens omfattning skiljer sig kraftigt åt mellan de olika strategiska områdena, bl.a. när det gäller antalet indikatorer och bedömningsgrunder. Exempelvis var resultatredovisningen för området Regler och villkor mer omfattande än för övriga områden. Utskottet konstaterar att obalansen när det gäller omfattningen på redovisningarna av de olika strategiska områdena kvarstår. Alltjämt redovisas resultaten för de övriga två strategiska områdena Konsument och marknad och Kunskap och innovation på ett mycket mer koncist och stringent sätt.

Det är positivt att regeringen redovisar en samlad bild när det gäller vilka kompletterande resultatindikatorer och bedömningsgrunder som används inom området Regler och villkor. Utskottet konstaterar att regeringen fortfarande använder drygt 40 kompletterande indikatorer och bedömningsgrunder i redovisningen för området. Resultatindikatorer används för att följa upp resultat i förhållande till mål. Det är enligt utskottets mening mycket svårt att följa styrkedjan från det övergripande målet för utgiftsområdet, resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, de tre centrala resultatindikatorerna för resultatområdet och slutligen de 43 kompletterande resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna för det strategiska området Regler och villkor. Problemet är att de kompletterande resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna redovisar så mycket detaljerad information att det blir mycket svårt att skapa sig en helhetsbild av resultatutvecklingen. Utskottet skulle vara betjänt av en mer koncentrerad och koncis resultatredovisning.

Av den anledningen efterlyser utskottet en större balans i resultatredovisningens utformning och det vore önskvärt om regeringen kunde överväga att minska antalet indikatorer inom det strategiska området Regler och villkor i nästa års budgetproposition. Att koncentrera resultatredovisningen och uppföljningen av mål genom att minska antalet indikatorer innebär ett tydligare fokus på vad som är mest väsentligt för det strategiska området. För många indikatorer riskerar att göra redovisningen fragmenterad och svåröverskådlig, vilket i sin tur försvårar styrning och prioritering.

Området civilt försvar och krisberedskap

Utskottet konstaterar att redovisningen av resultatområdet Civilt försvar och krisberedskap har förbättrats. Till exempel omnämns de gemensamma mål som myndigheterna inom beredskapssektorn har definierat. Det saknas alltjämt sektorsspecifika indikatorer för resultatområdet. Utskottet anser att det är

positivt att regeringen hänvisar till att de berörda myndigheterna arbetar med att ta fram indikatorer. Regeringen lämnar emellertid inte någon information om när dessa indikatorer förväntas vara på plats. Det vore enligt utskottet önskvärt om arbetet kunde prioriteras så att resultatindikatorer kan redovisas redan i nästa års budgetproposition. En resultatredovisning utan indikatorer förtar mycket av riksdagens möjlighet att följa effektkedjan från mål till verksamhet till måloppfyllelse. Utskottet vill i sammanhanget påminna om vikten av långsiktighet vid framtagandet av indikatorer för att i möjligaste mån säkerställa att dessa kan följas under en längre tid.

Regeringens sammantagna bedömning av måloppfyllelsen

Inledningsvis vill utskottet framhålla betydelsen av att regeringens redovisning och bedömning har en klar och tydlig struktur, eftersom det bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat som uppnåtts i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Utskottet konstaterar att regeringen har utvecklat och förbättrat redovisningen när det gäller bedömning av måloppfyllelse för utgiftsområdet. Regeringen redovisar genomgående ett försök till bedömning för alla resultatområden, inklusive de tre strategiska områdena för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Utskottet konstaterar att regeringen även gör en bedömning av måloppfyllelsen för resultatområdet Civilt försvar och krisberedskap. Denna förbättring och utveckling av redovisningen gör det enklare för utskottet att bedöma kopplingarna mellan mål, insatser och resultat.

Enligt utskottets bedömning saknas det emellertid fortfarande en sammantagen bedömning av måloppfyllelsen på aggregerad nivå för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Regeringen skriver att det är svårt att mellan enskilda år dra några långtgående slutsatser om livsmedelskedjans utveckling. Utskottet menar dock att de långa tidsserier som finns för de centrala resultatindikatorerna innebär att regeringen skulle kunna göra en bedömning av måloppfyllelsen för resultatområdet. Samma problem, dvs. avsaknaden av en sammantagen bedömning, återkommer för det strategiska området Regler och villkor som ingår i nämnda resultatområde. Utskottet menar att det är problematiskt då det finns drygt 40 kompletterande indikatorer och bedömningsgrunder redovisade för området.

När det gäller resultatområdet en sammanhållen landsbygdspolitik skriver regeringen att även insatser inom andra utgiftsområden har bidragit till måloppfyllelsen. Utskottet menar att det vore önskvärt om regeringen preciserade, eller åtminstone exemplifierade, dessa insatser. Sådana preciseringar gör det enklare för utskottet att bedöma måloppfyllelsen för olika delar av resultatredovisningen.

Avslutande kommentar

Regeringen skriver i årets budgetproposition att avsnitten Mål för utgiftsområdet, Resultatredovisning och Regeringens bedömning av måluppfyllelsen har utvecklats för att på ett tydligare sätt åskådliggöra målen och indikatorer inom utgiftsområdet, koppla insatser till indikatorer och beskriva resultatens bidrag till måluppfyllelsen. Utskottet välkomnar den förbättring som har gjorts i dessa delar i årets budgetproposition. Utskottet vidhåller dock att det vore värdefullt om regeringen redovisade sin syn på arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen inom utgiftsområdet och vilka möjligheter till förbättring regeringen identifierat. Vidare förutsätter utskottet att regeringen fortsätter arbetet med att utveckla resultatredovisningen i syfte att skapa en ännu klarare och tydligare struktur, inte minst genom att konkretisera innehållet för att därigenom skapa bättre förutsättningar för att bedöma måluppfyllelsen för de olika resultatområdena.

Utskottet välkomnar att regeringen har som ambition att i tabeller och diagram redovisa tioåriga tidsserier när det finns tillräckliga underlag. Sådana tidsserier gör det enklare att utläsa långsiktiga trender och underlättar slutsatser om huruvida vidtagna åtgärder bidrar till att nå de strategiska målen och riksdagens övergripande mål för utgiftsområdet.

Utskottet ser positivt på det löpande utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet för att utveckla resultatredovisningen. Denna dialog är konstruktiv och medför fördelar för både regeringens och riksdagens arbete med resultatredovisningen främst genom en ökad förståelse för respektive parts ansvar och förutsättningar. Utskottet välkomnar regeringens uttalade ambition att fortsätta detta arbete.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

I budgetpropositionen för 2026 redovisar regeringen när det gäller utgiftsområde 23 hur den har behandlat fem tillkännagivanden som har föreslagits av miljö- och jordbruksutskottet. Till följd av de åtgärder som regeringen vidtagit anser regeringen att tillkännagivandena är slutbehandlade.

Tillkännagivande om djurskydds- och miljökrav vid offentlig upphandling av livsmedel

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om djurskydds- och miljökrav vid offentlig upphandling av livsmedel (bet. 2021/22: MJU29 punkt 15, rskr. 2021/22:388). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder, såväl nationellt som på EU-nivå, för att möjliggöra och säkerställa att det vid offentlig upphandling enbart ska köpas in livsmedel som har producerats i linje med svenska djurskydds- och miljökrav.

Regeringen redovisar att en särskild utredare 2023 fick i uppdrag att bl.a. kartlägga i vilken utsträckning krav på djurskydd ställs vid offentlig upphandling (dir. 2023:19). Utredningen om en konkurrenskraftig animalieproduktion (LI 2023:01) överlämnade i augusti 2024 betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56). Av betänkandet framgår bl.a. att andelen livsmedel med svenskt ursprung är relativt hög vid kommunernas offentliga inköp av livsmedel, vilket enligt utredningen kan bero på att det ställs djurskyddskrav. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen redovisar vidare att det pågår en översyn av EU:s upphandlingsdirektiv (2014/24/EU). I det inledande arbetet har regeringen bl.a. framfört som Sveriges preliminära ståndpunkt att medborgarna bör kunna lita på att offentliga kontrakt tilldelas företag som håller en hög nivå av djurskydd. Regeringen framhåller också att kommunerna redan i dag i hög utsträckning ställer krav på djurskydd. Därmed anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om en översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd (bet. 2021/22: MJU6 punkt 2, rskr. 2021/22:61). Av tillkännagivandet följer dels att regeringen ska verka för att det genomförs en ny översyn av förvaltningsplanen för torsk, sill, strömming och skarpsill i Östersjön, dels att det behövs en reviderad plan för att utveckla en mer lokalanpassad förvaltning och därmed ta hänsyn till olika delbestånd.

Regeringen framhåller att enligt kommissionen har genomförandet av den fleråriga planen för Östersjön bidragit till ett minskat fisketryck. Andra dödlighetsfaktorer än fiske har blivit förhärskande för vissa bestånd, t.ex. torskbestånden. Den fleråriga planen utgör ett stabilt långsiktigt instrument för att genomföra den gemensamma fiskeripolitiken i Östersjön.

Regeringen framhåller vidare att rådet i oktober 2022, på initiativ från Sverige, uppmanade kommissionen att efterfråga rådgivning från Internationella rådet för havsforskning (Ices) kring åtgärder och orsakssamband till minskad ålders- och storleksfördelning för strömmingsbestånden i Östersjön. Ices har återkommit med förslag på åtgärder för att bättre förstå dessa orsakssamband, bl.a. kunskap om olika delbestånd.

Regeringen redovisar att den avser att fortsätta att verka för en översyn av förvaltningsplanen och att förvaltningen ska ta större hänsyn till såväl storleks- och åldersstruktur som olika delbestånd. Regeringen anser mot bakgrund av de redovisade förhållandena och åtgärderna att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka respektive askskottsjukan

Riksdagen har tillkännagett att regeringen ska ge lämplig myndighet eller forskningsinstitut, t.ex. Skogforsk, i uppdrag att ta fram och genomföra ett växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka respektive askskottsjukan (bet. 2020/21: MJU15 punkt 19, rskr. 2020/21:260).

Regeringen beslutade våren 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att bl.a. identifiera inhemska skogsträd där förädling kan vara en kostnadseffektiv åtgärd för långsiktigt bevarande (dir. 2023:60). Våren 2024 överlämnades betänkandet En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering (SOU 2024:35), i vilket det bl.a. föreslås åtgärder för att bekämpa almsjukan på Gotland och att förädla för resistens mot almsjukan och askskottsjukan. Delar av betänkandet remitterades under hösten 2024. I januari 2025 beslutade regeringen om en ändring i växtskyddsförordningen (2022:795) som bl.a. möjliggör för Skogsstyrelsen att meddela föreskrifter om åtgärder för bekämpning av almsjukesvamp på Gotland.

För 2025 anslag riksdagen medel till forskningsrådet Formas för skogs-trädsförädling för att skapa mer resistent skogsträd, inklusive alm och ask (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25: MJU2, rskr. 2024/25:105). I mars 2025 beslutade regeringen att ge i uppdrag till dels Formas att stödja förädling av skogsträd inklusive alm och ask för ökad motståndskraft, dels Skogsstyrelsen att bekämpa almsjukan på Gotland (LI2025/00588).

Regeringen anser mot bakgrund av de redovisade åtgärderna att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Tillkännagivanden om dels översyn av det regelverk som reglerar vattenbruk, dels åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en översyn av det regelverk som reglerar vattenbruk för att underlätta långsiktiga utvecklingsmöjligheter för det svenska vattenbruket (bet. 2017/18: MJU13 punkt 2, rskr. 2017/18:182). Riksdagen har även tillkännagett att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk (bet. 2019/20: MJU11 punkt 9, rskr. 2019/20:185).

Regeringen redovisar att Jordbruksverket hösten 2020 presenterade en analys av processerna för tillståndsgivningen och andra regelverk som utgör ett hinder för vattenbrukets utveckling samt förslag till förändringar och förändringar. Våren 2021 redovisade Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket även en ny gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt nya sektorsspecifika handlingsplaner, bl.a. en specifik strategi för vattenbrukssektorn.

För att snabba på utvecklingen av ett hållbart vattenbruk har regeringen föreslagit ytterligare resurser för nationell medfinansiering av kommande

havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram. I enlighet med regeringens förslag till statens budget (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23) ökades anslaget 1:28 Stöd-åtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 med 79 miljoner kronor 2022.

Regeringen redovisar ett antal ytterligare åtgärder, bl.a. att den i juni 2022 gav en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av regelverket på fiskeområdet i syfte att få till stånd en sammanhållen lagstiftning med en tydlig systematik och att anpassa regelverket till de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll. Delbetänkandet Förenklade förutsättningar för ett hållbart vattenbruk (SOU 2023:74) redovisades i december 2023.

Regeringen framhåller vidare att den i mars 2025 föreslog ändringar i fiskelagen (1993:787) som bl.a. innebär att kravet på odlingsstillstånd tas bort; ett vattenbruks påverkan på den omgivande miljön bör i stället enbart beaktas inom ramen för miljölagstiftningen. Förslagen syftar dels till att undvika dubbelprövning av vattenbruksverksamheter, dels till en mer enhetlig prövning av vattenbruket oavsett vilken organism som odlas eller föds upp. Riksdagen biföll regeringens förslag (prop. (prop. 2024/25:136, bet. 2024/25: MJU23, rskr. 2024/25:272).

Våren 2025 föreslog regeringen även lättnader i strandskyddet, bl.a. att vattenbruk undantas från strandskyddet och krav på bygglov för ekonomibyggnader (prop. 2024/25:102). Riksdagen biföll regeringens förslag även i denna del (prop. 2024/25:102, bet. 2024/25: MJU16, rskr. 2024/25:194). I augusti beslutade regeringen om vissa ändringar i bl.a. förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och miljöprövningsförordningen (2013:251), som behövs till följd av lagändringarna. Förordningsändringarna träder i kraft den 1 juli 2026.

Regeringen anser mot bakgrund av det ovan redovisade att tillkännagivandena är tillgodosedda och slutbehandlade.

Utskottets bedömning

Utskottet har tagit del av regeringens redovisning av de åtgärder som har vidtagits för att tillmötesgå de ovannämnda tillkännagivandena. Utskottet noterar att regeringen bedömer att tillkännagivandena är att betrakta som slutbehandlade. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömning i denna del.

Statens budget inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 23 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23 punkt 1). För vissa anslag föreslår regeringen också att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 2). Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilaga 3.

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen.

Politikens inriktning

I det följande redovisas regeringens inriktning för de fem resultatområdena som följer av de mål som riksdagen har beslutat om.

En sammanhållen landsbygdspolitik

Regeringen framhåller att landsbygdernas utveckling är avgörande för hela Sveriges framgång. Villkoren för att bo, leva och verka i landsbygderna ska stärkas. Därför gör regeringen en översyn av den sammanhållna landsbygdspolitikens målsättningen att överlämna en samlad landsbygdspolitisk proposition våren 2026.

För att uppnå målet för en sammanhållen landsbygdspolitik bedömer regeringen att det behövs en bredd av insatser inom många utgiftsområden. Bland annat behövs det bättre förutsättningar för ett mångsidigt, konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv med god förmåga till förnyelse. De areella näringarnas konkurrenskraft behöver stärkas och produktionen inom näringarna behöver öka på ett hållbart sätt. Tillgänglighet genom digital kommunikation och transportinfrastruktur är grundläggande för landsbygdernas utveckling. Regeringen framhåller även utbyggnaden och underhållet av vägar, järnvägar, laddinfrastruktur och konnektivitet, inklusive fiber och mobilnät.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Livsmedelsstrategin slår fast att den hållbara svenska livsmedelsproduktionen ska öka. För att vässa och konkretisera livsmedelsstrategin har regeringen

fattat beslut om en uppdatering av strategin, Livsmedelsstrategin 2.0, med ett ökat fokus på stärkt lönsamhet och konkurrenskraft samt ökad robusthet i livsmedelskedjan.

Regeringens utgångspunkt i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik efter 2027 är att politiken ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som jordbruket ska bidra till att uppfylla miljö- och klimatåtaganden. En förändrad omvärldsbild innebär även att ett ökat fokus bör ligga på att främja en robust primärproduktion i hela landet. För att stärka konkurrenskraften och lönsamheten i svensk mjölkproduktion med bibehållen god djurvälstånd föreslår regeringen en utökad djurvälståndssättning för att kompensera lantbrukare för de ökade kostnader som kravet på bete för mjölkkor innebär. Regeringen föreslår även att stödet till norra Sverige förstärks.

Regeringen framhåller vidare att kontrollen i livsmedelskedjan behöver bli mer likvärdig och effektiv i hela landet för att underlätta för livsmedelskedjans företag och stärka deras konkurrenskraft. Utredningsförslag om dels en ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan, dels en centraliserad fuskkontroll bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller det fiskeripolitiska arbetet framhåller regeringen att ekosystemansatsens tillämpning ska stärkas genom att arbetet med hållbar förvaltning av fiskeresurserna integreras i övrigt havsmiljöarbete. Arbetet med att minska övergödningen, flytta ut trålgränsen och öka skyddet av marina områden är viktiga beståndsdelar för att stärka fiskbestånden. Regeringen lyfter också fram vikten av att möjliggöra allmän jakt på skarv och att incitamenten för att jaga säl behöver öka. Det småskaliga kustfisket behöver främjas, bl.a. för att öka andelen svenska landningar som blir livsmedel. Regeringen föreslår därför ökade medel för Jordbruksverkets arbete med att utveckla fiskerinäringen och vattenbruket.

När det gäller viltförvaltningen anför regeringen att beslut ska fattas på lokal och regional nivå och bygga på vetenskapliga underlag och uppfattas som legitim av de människor och verksamheter som berörs. Regeringen verkar för att minska vargstammen samtidigt som gynnsam bevarandestatus bibehålls. Regeringen bereder utredningsförslag om en ny nationell myndighet för viltförvaltning.

Regeringen anser vidare att forskning, utbildning och innovation är grundläggande för att stärka konkurrenskraften och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Den pågående klimatförändringen, tillsammans med Sveriges unika växtodlingsförhållanden, ställer krav på växtförädling för nya växtsorter inom det svenska jordbruket. Regeringen föreslår därför att grundfinansieringen för SLU Grogrund ökas. För att öka kompetensförsörjningen inom den gröna sektorn föreslår regeringen även en satsning på ett naturvetenskapligt basår för norra Sverige samt en påbyggnadsutbildning för yrkesverksamma inom livsmedelsberedskap och försörjning.

Därutöver framhåller regeringen att forskning inom bl.a. bioekonomi och livsmedelsproduktion kan bidra till att öka både Sveriges konkurrenskraft och resiliens. Formas är central i förverkligandet av regeringens forskningspolitik

genom att bidra till långsiktig forskningsfinansiering med fokus på samverkan, i enlighet med den beslutade forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2024/25:60, bet. 2024/25:UbU15, rskr. 2024/25:219).

Skogen som en strategisk resurs för ett robust Sverige och för jobb och tillväxt

Regeringen understryker att det svenska skogsbruket fullt ut ska bidra till att uppnå klimatmålen samt till jobb och tillväxt i hela landet. Regeringen framhåller också att den svenska skogspolitikens grunder och de jämställda skogspolitiska målen om produktion och miljö ska ligga fast. Avvägningen mellan produktion och naturvård skapar en grund för genomförandet av skogspolitiken. Den ger även förutsättningar för skogsägarens fortsatta enskilda ägande och brukande av skogen, och regeringen anser att principen om frihet under ansvar fungerar väl och att den är viktig att värna.

För att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik har regeringen utrett åtgärder för att bl.a. öka den skogliga tillväxten och öka tillgången till hållbart producerad inhemsk biomassa. Utredningens betänkanden Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91) och En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk (SOU 2025:93) bereds inom Regeringskansliet.

Inriktningen för regeringens arbete framöver är att främja ett långsiktigt hållbart aktivt svenskt skogsbruk och en växande cirkulär bioekonomi med konkurrenskraftiga näringar. En hållbar bioekonomi, en långsiktigt ökad tillgång till hållbar biomassa, cirkulär ekonomi och klimatanpassning är avgörande element i ett effektivt klimatarbete som bör främjas nationellt, inom EU och internationellt. För att inte svenska företags konkurrenskraft ska påverkas negativt, och för att hålla ned statens utgifter för genomförande av unionsrätten, är det viktigt att svensk tillämpning utnyttjar regelverkens möjliga undantag och flexibiliteter och undviker att gå utöver miniminivån i regelverk som påverkar brukandet av skog. Regeringen anför att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö.

De samiska näringarna

Regeringen avser att tillsätta en ny utredning av rennäringslagen. Syftet med den nya utredningen ska vara att arbeta fram långsiktigt hållbara förslag som har bred förankring både i riksdagen och hos dem som berörs av förslagen.

Civilt försvar och krisberedskap – livsmedelsförsörjning och dricksvatten

I enlighet med Livsmedelsstrategin 2.0 avser regeringen att stärka robustheten i livsmedelskedjan. En robust livsmedelsförsörjning och ökad livsmedelsproduktion i fredstid är grundförutsättningar för en fungerande livsmedelsförsörjning vid höjd beredskap, och ytterst i krig, och ger även bättre förutsättningar att hantera fredstida kriser, exempelvis klimatrelaterade kriser.

I syfte att stärka den samlade förmågan inom totalförsvaret behöver arbetet med att återuppbygga det civila försvaret ytterligare intensifieras, i linje med

totalförsvarsbeslutet (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114) och den nationella säkerhetsstrategin (skr. 2023/24:163). För att säkerställa att hela befolkningen har tillgång till nödvändiga livsmedel i händelse av en allvarlig störning krävs det att robustheten i livsmedelskedjan ökar på systemnivå. Regeringen bedömer därför att det finns ett behov av satsningar på bl.a. uppbyggnad av beredskapslager.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 642 197 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas till följd av dels arbetet med bekämpning av almsjuka på Gotland, dels information och rådgivning till skogsägare om ökat koluptytag samt biologisk mångfald så att Sverige når upp till sina åtaganden inom LULUCF-regelverket.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för ersättning med anledning av beslut från Skogsstyrelsen som avsevärt försvårar pågående markanvändning. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 574 373 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel överförs till anslaget 1:1 Naturvårdsverket inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Naturvårdsverkets arbete med det lägre referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen innebär ökade kostnader.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2027–2029. Skälet är att det, i hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt, finns behov av att ingå ekonomiska åtaganden som medför utgifter under kommande år.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 243 865 000 kronor för 2026 till anslaget.

Myndigheten tillförs medel för att förebygga och hantera smittsamma sjukdomar samt för att bygga upp en övervakning av vektorer.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får även användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning för livsmedelsproducerande djur.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 158 824 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget får användas för utgifter för bekämpning av och beredskap mot smittsamma djursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna. Anslaget får även användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får vidare användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige behöver göra enligt EU:s krav.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 133 349 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. När det gäller förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 57 778 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel överförs till anslaget 1:1 Naturvårdsverket inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Naturvårdsverkets arbete med det lägre referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen innebär ökade kostnader.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget får användas för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 937 527 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas för att dels stärka myndighetens arbete med främjande och utveckling av fiskerinäringen och vattenbruket, dels för en effektivare och mer likvärdig kontroll i livsmedelskedjan. Myndighetens anslag tillförs medel även

för en stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan samt för att hantera det ökade antalet ärenden till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

1:9 Bekämpning av växtskadegörare: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för kostnader eller förluster till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (2022:725). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, kontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av organismer och växtprover som av Statens jordbruksverks överlämnas för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpning av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 18 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:10 Gårdsstöd m.m.: Anslaget får användas för utgifter som motsvarar EU:s finansiering av gårdsstöd och andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för utgifter som motsvarar EU:s bidrag till att förebygga, upptäcka och bekämpa djursjukdomar och växtskadegörare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 681 572 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.: Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 194 333 000 kronor för 2026 till anslaget.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2027–2029. Skälet är att ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt, och stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd görs betalningarna till stödmottagarna under påföljande år.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering till EU:s ekonomiska stöd till jordbruksföretag som drabbats av torka och efterföljande nederbörd 2023 samt administration av detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 257 312 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas för att dels anpassa anslagets nivå till förväntade utgifter, dels kompensera lantbrukare för de ökade kostnader som kravet på bete för mjölkkor utgör.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 000 kronor 2027–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalning.

1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för åtgärder inom pelare två, i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitikens 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder för stöd till biodling för perioden 2023–2027. Anslaget får dessutom användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för ekonomiskt stöd till jordbruksföretag som drabbats av torka och efterföljande nederbörd 2023.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 204 200 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget ökas för att anpassa anslagets nivå till förväntade utgifter inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitikens 2023–2027.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 399 000 000 kronor 2027–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 727 547 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att finansiera myndighetens arbete med att dels genomföra en effektivare och mer likvärdig kontroll i livsmedelskedjan, dels stärka kontrollen av fusk i livsmedelskedjan. Anslaget ökas även med anledning av underskott i slakterikontrollverksamhet.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får vidare användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syftet att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 131 160 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel överförs till dels anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, dels anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.: Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer

inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 57 413 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden.

Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader samt revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den Europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte utbetalas från EU-budgeten. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare och trädgårdsnäringen som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022. Anslaget får även användas för utgifter för stöd för avveckling av verksamheter med minkuppfödning för pälsproduktion samt administration av detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 531 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att stärka Jordbruksverkets utbetalning av medel till jordbruket i norra Sverige.

1:18 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärlingsläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 34 830 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:19 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 116 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:20 Åtgärder på fjällägenheter: Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:21 Främjande av rennäringsen m.m.: Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringsen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 131 915 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel överförs till anslaget 1:1 Naturvårdsverket inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

1:22 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 421 487 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med vad som aviserades i forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2024/25:60). Anslaget ökas även för att finansiera ett naturvetenskapligt basår för norra Sverige och en påbyggnadsutbildning för yrkesverksamma inom livsmedelsberedskap och livsmedelsförsörjning samt för en ökad satsning på SLU Grogrund – centrum för växtförädling av livsmedelsgrödor.

1:23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur under anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom samma utgiftsområde.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 848 164 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel överförs till anslaget 1:1 Skogsstyrelsen för bekämpning av almsjuka på Gotland.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2027–2032. Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt.

1:24 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:25 Slakterikontroll: Anslaget får användas för utgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet när det gäller slaktverksamhet vid slakterier och vilthanteringsanläggningar som inte täcks av avgifter som tas ut i enlighet med artikel 79.1 b i förordningen om offentlig kontroll¹. Anslaget får även användas för statligt stöd i form av nedsättning av vissa avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som bedrivs vid slakterier och vilthanteringsanläggningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 168 053 000 kronor för 2026 till anslaget.

1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget får användas för utgifter för planering och andra åtgärder, inklusive upphandling, stöd för investeringar hos statliga myndigheter, organisationer och företag samt bidrag till kommuner och regioner, som stärker förmågan inom sektorn livsmedelsförsörjning- och dricksvatten under höjd beredskap och ytterst krig. Anslaget får även användas för tillhörande administrativa kostnader för fördelning av sådana bidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 071 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för beredskapslagring av primärt spannmål och kritiska insatsvaror inom primärproduktionen samt för senare led i livsmedelskedjan.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor 2027–2030. Skälet för regeringens förslag är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:27 Stöddåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 104 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel omfördelas till senare delar av programperioden. Anslaget minskas också eftersom medel överförs till anslaget 1:1 Naturvårdsverket inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Naturvårdsverkets arbete med det lägre referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen innebär ökade kostnader.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 206 000 000 kronor 2027–2029. För att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:28 Från EU-budgeten finansierade stöddåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 200 000 000 kronor för 2026 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel överförs till anslaget 1:1 Naturvårdsverket inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Naturvårdsverkets arbete med det lägre referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen innebär ökade kostnader.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 440 000 000 kronor 2027–2029. För att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa förslag till anslagsfördelning för 2026. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande

sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 23. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26 som återspeglar förslag i partiernas anslagsmotioner.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. yrkande 1 lämnar Socialdemokraterna ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 100 000 000 kronor och att två anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bil. 2):

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor. Satsningen ska gå till att stärka den veterinära beredskapen och jouren, inte minst på glesbygd där behoven är störst. Socialdemokraterna framhåller att genom en stärkning av djurvälståndet behöver djur inte lida i onödan om de blir akut sjuka eller drabbas av en olycka. Satsningen bidrar också till en robust livsmedelskedja.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 70 000 000 kronor. Satsningen ska gå till att finansiera ett statsbidrag för näringsutveckling i glest befolkade kommuner. Motionärerna påpekar att näringslivet i små och glest befolkade kommuner står inför särskilda utmaningar, t.ex. befolkningsminskning och långa avstånd till kunder, vilket påverkar företagens möjligheter att utvecklas. För att möta dessa utmaningar föreslår Socialdemokraterna ett särskilt statsbidrag.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3176 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 2 639 000 000 kronor och att sju anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2):

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Satsningen syftar till att stärka den fysiska tillsynen vid avverkningsanmälningar. Motionärerna beklagar att miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 220 000 000 kronor. Merparten av satsningen ska gå till att ersätta markägare vid formellt skydd av områden med höga naturvärden. Motionärerna lyfter särskilt fram vikten av att det finns resurser till skogsägare med mindre skogsinnehav där en stor andel har höga naturvärden. Satsningen ska också gå till att finansiera ett omställningsstöd till markägare för att de i större utsträckning ska använda

kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk. Därutöver föreslår motionärerna att de ökade medlen ska gå till att återuppta den nationella nyckelbiotopsinventeringen, som enligt motionärerna bidrar till att stärka kunskapen om skyddsvärda skogar. Vidare avvisas regeringens förslag om att överföra medel från anslaget till att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

1:7 Ersättning för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Motionärerna anför bl.a. att bristande förebyggande arbete mot rovdjursangrepp på tamdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning. Det förebyggande arbetet förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemets funktion. Det förebyggande arbetet är också viktigt för den lokala livsmedelsproduktionen. Motionärerna anför att det för närvarande är möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel men att det med Vänsterpartiets förslag även införs ett statligt stöd för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel. Satsningen innebär också ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur och för andra viltskador. Vidare avvisas regeringens förslag om att överföra medel från anslaget till att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 90 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill se en kraftigt ökad satsning på 3R-center för att minska djurförsöken. Vänsterpartiet beklagar att regeringen inte längre öronmärker medel för detta arbete, och anför att verksamheten i stället behöver utvecklas ytterligare för att öka andelen djurfria försök. Vidare anför motionärerna att en fossil- och giftfri livsmedelsproduktion som bygger på inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle minska importberoendet och öka motståndskraften. Satsningen ska därför också gå till att Jordbruksverket i samarbete med berörda myndigheter inleder en pilotstudie för regionala center för beredskapslivsmedel.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 1 120 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen beskriver motionärerna följande särskilda satsningar:

- Åtgärder för att främja ekologisk produktion och omställningen till ekologisk produktion.
- Åtgärder för att ytterligare minska övergödningen, bl.a. stöd för investeringar i lantbruket som förbättrar hanteringen av stallgödsel.
- Åtgärder för att utveckla nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel.
- Förbättrad tillgång till lokala slakterier.
- Ökat stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat, t.ex. genom höjd ersättning för att anlägga bevattningsdammar och inrätta s.k. agrivoltiska system.
- Införandet av ett miljöstöd till jordbruk där en viss enstaka procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter.

- Införandet av en biopremie för att stödja de som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel.
- Ökning av stödet för att anlägga och sköta våtmarker i Sveriges strategiska plan.
- Höjning av nivån för betesmarkersättningen i Sveriges strategiska plan.

På liknande sätt framhåller Vänsterpartiet vikten av full kostnadstäckning, dvs. maximal ersättningsnivå, inom miljöersättning för betesmarker och slätter-ängar i partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. yrkande 50.

1:21 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 19 000 000 kronor. Satsningen ska gå till att ersätta samebyarna för åtgärder som vidtas för att förebygga rovdjursskador. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om att omfördela medel från anslaget till förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

1:22 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Satsningen ska gå till att öka antalet studieplatser på veterinärutbildningen för att kunna möta det stora behovet av fler veterinärer.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3741 av Helena Lindahl m.fl. lämnar Centerpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 329 500 000 kronor och att elva anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bil. 2):

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget minskas med 2 800 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Motionärerna framhåller att Skogsutredningen har presenterat två betänkanden med flera förslag som har förutsättningar att främja ett hållbart skogsbruk och samtidigt öka den skogliga tillväxten. Det är enligt Centerpartiet viktigt att förslagen realiseras. Vidare avvisar motionärerna regeringens förslag om att överföra medel från anslaget till att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget minskas med 1 100 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget minskas med 4 100 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 250 000 000 kronor. Satsningen ska i huvudsak gå till ett nationellt investeringsstöd för höjd motståndskraft på gårdsnivå. Anslagsökningen ska även gå till en djurvälståndersättning till nötköttsproducenter som har dikor.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget minskas med 2 700 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

1:22 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget minskas med 10 600 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

1:23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget ökas med 6 500 000 kronor. Satsningen ska gå till bekämpning av almsjuka.

1:25 Slakterikontroll: Anslaget minskas med 700 000 kronor.

1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget ökas med 65 000 000 kronor. Satsningen ska framför allt gå till att stärka medlen för beredskapslager. Centerpartiet vill även öka satsningen på ett pilotprojekt om förmågehöjande åtgärder i fråga om dricksvattenförsörjningen vid höjd beredskap. Även i kommittémotion 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 18 framhålls vikten av att regeringen satsar på åtgärder för att återuppbygga beredskapslager för jordbrukets insatsvaror. Motionärerna anför att beredskapslagringen behöver omfatta de varor inom jordbruksområdet som krävs för framställning av nödvändiga livsmedel, t.ex. drivmedel, foder, gödsel och vissa växtskyddsmedel.

1:27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Satsningen ska framför allt gå till att förbättra förutsättningarna för det småskaliga kustnära fisket.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3549 av Emma Nohrén m.fl. lämnar Miljöpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2026 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 3 238 000 000 kronor och att elva anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Dessutom föreslår motionärerna fyra nya anslag inom utgiftsområdet.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringen (se också bil. 2):

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 258 000 000 kronor. Huvuddelen av satsningen ska gå till en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder. I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 186 och 191 lämnas liknande förslag om att Skogsstyrelsen ska få i uppdrag att stimulera övergången till hyggesfria brukningsmetoder och ett utvecklat stöd för och rådgivning om klimatanpassningsåtgärder i skogsbruket.

Anslagsökningen ska vidare gå till att bygga upp kunskapen om biologisk mångfald i skogslandskapet. Motionärerna vill också se utökad inventering och tillsyn, särskilt när det gäller genomförandet av vattenförvaltningen. Skogsstyrelsen anslag ökas även för arbetet med områdesskydd. Därutöver

föreslår motionärerna en särskild satsning på naturnära jobb som delvis ska finansieras med Skogsstyrelsens förvaltningsanslag.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 446 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen beskriver motionärerna följande särskilda satsningar:

- Stärkt ersättning till markägare för skydd av skog för att bevara de kvarvarande resterna av naturskog med höga naturvärden.
- Införande av ett omställningsstöd för enskilda skogsägare som går över till hyggesfria brukningsmetoder. Ett omställningsstöd för enskilda skogsägare föreslås också i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 182.
- Införande av statliga skogslån till markägare som vill ställa om till naturnära skogsbruk men som av ekonomiska skäl inte kan avstå från en slutavverkning. Förslag om statliga skogslån för att underlätta övergången till hyggesfria metoder lämnas också i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 190.
- Återinföra satsningen på naturnära jobb.
- En s.k. kompetensutvecklingscheck – ett temporärt ekonomiskt bidrag till enskilda skogsentreprenörer för att de ska kunna utveckla kompetens inom hyggesfritt skogsbruk.
- Åtgärder för systematisk kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald i skogslandskapet, bl.a. genom utökad skötsel.
- Kartläggande och bevarande av tätortsnära skogar med höga sociala och kulturella värden. I kommittémotion 2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 28 föreslås att Skogsstyrelsens statistikuppdrag om tätortsnära skog ska breddas så att det även omfattar skogens sociala värden.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget ökas med 4 000 000 kronor. Anslagsökningen ska gå till att premiera god djurhållning och låg antibiotikaanvändning. Motionärerna beklagar att svenska djurhållare missgynnas av konkurrens från importerade produkter med lägre produktionskostnader på grund av sämre djurhållning.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 42 000 000 kronor.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Satsningen ska gå till att göra det möjligt för fler djurhållare att vidta förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp, t.ex. rovdjursavvisande stängsel. Vidare avvisas regeringens förslag om att överföra medel från anslaget till att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 97 000 000 kronor. Anslagsökningen ska gå till att finansiera Jordbruksverkets kompetenscenter för att ersätta, minska och förfina djurförsök (3R-centret). Satsningen ska även bekosta en rådgivningscheck som lantbrukare ska kunna använda för expertrådgivning och konsulttjänster för att ställa om sin verksamhet. Förslag om en sådan rådgivningscheck presenteras också i kommittémotion 2025/26:3428 av

Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 15. Vidare avsätter motionärerna medel för att inrätta en s.k. one-stop shop för att underlätta för den enskilde lantbrukaren att komma i kontakt med myndigheter. Samma förslag presenteras också i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 26.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 780 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen beskriver motionärerna följande särskilda satsningar:

- Ökat stöd till ekologiskt jordbruk och naturbetesmarker. Vikten av att öka stödet till ekologiskt jordbruk respektive naturbetesmarker framhålls också i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 18.
- Åtgärder för att stärka arbetet med proteingrödor och grönsaks- och trädgårdsodling. I kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 20, 31 och 34 presenteras liknande förslag på åtgärder för att främja trädgårdsodlingen respektive arbetet med proteingrödor.
- Införande av en särskild djurvälståndersättning för ökat bete.
- Höjd ersättning för trädjordbruk och mellangrödor.
- Ökat kompensationsstöd för att värna lantbruket i hela landet.
- Förändring av jordbruksstödet så att det också riktas till små och mellanstora jordbruk för att på så sätt förbättra förutsättningarna för ett levande jordbruk i hela landet och ökad självförsörjningsgrad. Även i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 21 efterfrågas en annan utformning av jordbruksstödet så att små och mellanstora gårdar får långsiktiga och hållbara villkor.
- Höjning av investeringsstödet för förebyggande klimatanpassningsåtgärder, t.ex. våtmarker, täckdikning och bevattningsdammar. Satsningen presenteras också i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 5.
- Åtgärder för kompetensutveckling, rådgivning och utbildning, riktat till unga och nya lantbrukare. Förslag på åtgärder för att utveckla rådgivning och utbildningsprogram för lantbrukare lämnas också i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 14 och 16-
- Stärkt rådgivning till markägare om klimatanpassning, bl.a. genom lokala vattenrådgivare som hjälper lantbrukare med att stärka vattenförsörjningen. En satsning på lokala vattenrådgivare föreslås även i kommittémotion 2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 35.

1:14 Livsmedelsverket: Miljöpartiet föreslår inte några förändringar av anslagsnivån i förhållande till regeringens förslag. Miljöpartiet vill dock se en annan fördelning inom ramen för anslaget och anser att en större del av medlen bör gå till Livsmedelsverkets arbete mot matsvinn.

1:18 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Motionärerna vill stärka försöks- och utvecklingsverksamheten inom ramen för miljömålen.

1:21 Främjande av rennäringsen m.m.: Anslaget ökas med 14 000 000 kronor. Satsningen ska gå till förebyggande av rovdjursskador inom rennäringsen.

1:22 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 12 000 000 kronor.

1:27 Stöddåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor.

Nytt anslag – 99:1 Biopremie: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 100 000 000 kronor anslås. Anslaget ska användas för att kompensera jordbrukare för prisskillnaden mellan fossila och förnybara bränslen. Miljöpartiet vill på så sätt minska lantbrukets beroende av importerad fossil energi och göra omställningen lönsam. Likalydande förslag om en biopremie som kompenserar lantbrukare för prisskillnaden mellan fossil diesel och förnybara drivmedel föreslås också i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 151 respektive kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 4.

Nytt anslag – 99:2 Innovationsstöd för klimatåtgärder inom jordbruket och livsmedelsföretag: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 30 000 000 kronor anslås. Anslaget ska användas till att finansiera ett särskilt innovationsstöd för klimatåtgärder inom jordbruket och livsmedelsföretag, i likhet med de innovationsstöd som finns inom andra sektorer. Enligt motionärerna behöver innovativ matproduktion och livsmedelsföretag stimuleras. Förslag om ett riktat stöd för innovationsjordbruk och nya hållbara brukningsmetoder lämnas också i kommittémotion 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 28.

Nytt anslag – 99:3 Stöd till kommunsektorn för att bibehålla ekomålen: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 30 000 000 kronor anslås. Anslaget ska användas till att göra det möjligt för kommuner och regioner att hålla fast vid sina ekomål inom den offentliga upphandlingen. Motionärerna anser att det krävs ökade ekonomiska resurser för att dessa aktörer ska fortsätta att stödja svensk ekologisk produktion.

Nytt anslag – 99:4 Modernt VA och modern vattenrening: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 350 000 000 kronor anslås. Anslaget ska gå till statlig medfinansiering av dels investeringar för rent dricksvatten, dels investeringar och reinvesteringar i va-nätet. Motionärerna anför att många kommuner inte kan förväntas att på egen hand klara av att göra de investeringar i gamla ledningsnät som krävs för att klara utmaningar, t.ex. när det gäller avancerad rening av vatten för att fånga upp miljögifter, läkemedelsrester och PFAS-föroreningar.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2026 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Utskottet påminner om att de ramar som riksdagen har beslutat om är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen.

Utskottet vill börja med att framhålla att regeringens budgetförslag för 2026 innehåller reformer för närmare 80 miljarder kronor. Reformerna syftar till att stärka Sverige och de svenska hushållens ekonomi, få fart på den inhemska efterfrågan och bryta lågkonjunkturen. Liksom tidigare år bygger budgetförslagen på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

När det gäller budgetförslaget för utgiftsområde 23 vill utskottet inledningsvis påminna om livsmedelsstrategins mål om en konkurrenskraftig livsmedelskedja med ökad livsmedelsproduktion i hela Sverige. Strategin syftar även till att stärka Sveriges självförsörjningsgrad och minska sårbarheten i livsmedelskedjan. Utskottet ser därför mycket positivt på regeringens förslag om att kraftigt förstärka det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige med 120 miljoner kronor. Utskottet välkomnar även att regeringen förstärker nuvarande djurvälståndssättning med kravet på bete till mjölkkor med 282 miljoner kronor. En betesersättning ger mjölkföretagarna i Sverige bättre förutsättningar för en lönsam och konkurrenskraftig produktion. Utskottet ser likaså positivt på regeringens satsningar för en effektivare och mer likvärdig kontroll i livsmedelskedjan samt den föreslagna förstärkningen av växtförädlingen och utbildningssatsningar.

Utskottet vill också lyfta fram regeringens arbete med att rusta upp totalförsvaret. De senaste åren har säkerheten i Sveriges närområde försämrats kraftigt, och i likhet med regeringen ser utskottet stora behov av att stärka livsmedelsberedskapen. Regeringens förslag innebär att drygt 2 miljarder kronor tillförs sektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten för perioden 2026–2028. Medlen ska bl.a. användas till uppbyggnaden av beredskapslager, primärt för spannmål och kritiska insatsvaror inom primärproduktionen, men även för senare led i livsmedelskedjan.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att de anslagsnivåer och bemyndiganden som regeringen föreslår är väl avvägda och innebär viktiga steg mot en mer robust livsmedelsberedskap med höjd produktion av svenska livsmedel i hela landet. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag till anslagsfördelning och lämnar de ekonomiska bemyndiganden som regeringen föreslår. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23.

Som utskottet anfört tidigare i betänkandet har utskottet inget att invända mot regeringens bedömning att de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen för detta utgiftsområde är slutbehandlade.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S)

Åsa Westlund (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2026 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 22 566 654 000 kronor (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 23.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget för 2026 finns i partimotion 2025/26:3551 av Magdalena Andersson m.fl. (S). Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av vår reservation i det betänkandet. I den motionen finns också partiets förslag till ram för utgiftsområde 23.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion 2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. yrkande 1. Inledningsvis vill vi anföra följande.

Världen har förändrats. Säkerhetsläget är allvarligt och den globala ekonomin är i gungning. Samtidigt går Sverige i fel riktning. I tre år har regeringen och Sverigedemokraterna försökt styra Sverige. Resultatet är 100 000 fler arbetslösa, familjer som kämpar varje månad med att få ekonomin att gå ihop och en tillväxt i EU:s bottenliga. Gängvåldet fortsätter, sprängningarna ökar och kriminaliteten kryper ned i åldrarna. Väntetiderna i vården är oacceptabelt långa och klassrummen i skolan är överfulla. Samtidigt försvinner skattepengar till riskkapitalbolag i stället för att gå till elever och patienter.

I regeringens och Sverigedemokraternas avskedsbudget blev det återigen tydligt att Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson inte förmår ta tag i de stora samhällsproblemen. Det är en budget som lappar och lagar med tillfälliga åtgärder i stället för att presentera seriösa lösningar på Sveriges problem. Den ger inga svar på frågan om vad Sverige ska leva av i framtiden. Regeringens och Sverigedemokraternas budget innehåller inga strukturella reformer för att få igång tillväxten och minska arbetslösheten. Den blundar för behoven i välfärden och saknar tillräckliga åtgärder för att bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. Hårt arbetande svenskar lämnas efter: mediciner blir dyrare, bostadsbidraget för barnfamiljer försämrats, barnbidraget urholkas och välfärden pressas till bristningsgränsen.

I en osäker omvärld behöver Sverige stå starkt. Men resultatet av regeringens och Sverigedemokraternas tre år är ett försvagat och splittrat land. Vi vill vända Sveriges negativa utveckling. I Socialdemokraternas förslag till budget prioriterar vi långsiktiga investeringar för att stärka vanligt folks ekonomi, få fler i jobb och öka tillväxten. Vi storsatsar på sjukvården och skolan. Vi möter en åldrande befolkning med stärkt äldreomsorg. Vi föreslår kraftfulla åtgärder för att stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng. Vi föreslår en rättvis skattesänkning och säger nej till skattebonusar till de som tjänar allra mest. Vi stöttar de familjer och pensionärer som har det tuffast. Vi vill slopa det orättvisa karensavdraget som gör att hårt arbetande svenskar som sliter i vår välfärd och andra samhällsbärande yrken kan förlora tusenlappar vid en förkylning. Vi lägger fram alla dessa förslag samtidigt som vi stärker Sveriges finansiella sparande gentemot regeringen. Det är möjligt eftersom alla våra nya satsningar är finansierade, antingen genom ökade intäkter eller genom omprioriteringar.

I vår budget visar vi att det med rätt prioriteringar går att få fart på tillväxten, stötta vanliga familjer och bygga upp välfärden samtidigt som vi tar ansvar för statens finanser. Vi visar att vi kan föra vårt land i en ny riktning – mot en stark samhällsgemenskap där svensk ekonomi växer och kommer alla till del.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet ökas med 30 000 000 kronor. Djursjukvård behöver vara tillgänglig över hela landet, dygnet runt, året runt. I dag ser det tyvärr inte ut så. I t.ex. Tranås, Dingle och Hallstahammar är det svårt att få tag på veterinär om ett djur blir skadat eller sjukt under kvällar, nätter och helger. Situationen blir inte bättre av att det ställs olika krav på offentliga och privata aktörer. För att stärka den veterinära beredskapen och jouren, inte minst på glesbygd där behoven är störst, vill vi se en högre anslagsnivå än regeringen. På så sätt kan vi stärka djurvelfärden genom att djur inte behöver lida i onödan om de blir akut sjuka eller drabbas av en olycka. Det är också ett steg mot en mer robust livsmedelskedja.

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur ökas med 70 000 000 kronor. Näringslivet i små och glest befolkade kommuner står inför särskilda utmaningar som påverkar deras möjligheter att utvecklas. Det kan handla om befolkningsminskning, långa avstånd till kunder och leverantörer samt glea servicestrukturer.

För att möta dessa utmaningar införde den socialdemokratiskt ledda regeringen ett särskilt statsbidrag på 70 000 000 kronor per år till Sveriges 39 minsta kommuner. Pengarna har haft stor betydelse för att utveckla näringslivet och stötta företagen. Kommunerna som tagit del av stödet, oavsett politiskt styre, vittnar om att det här har varit avgörande pengar för att över huvud taget kunna prioritera näringslivs- och företagsutveckling. Vi ser därför med oro på att regeringen nu har valt att dra tillbaka stödet. Livsmedelsförsörjningen i norra Sverige är i dag otillräcklig. Livsmedelsverket har till

och med larmat om att boende i norra Sverige kan tvingas att evakueras vid en eventuell kris. Det är helt oacceptabelt.

För att stärka jordbruket i norr och samtidigt bidra till en fungerande beredskap föreslog vi redan förra året en höjning av stödet till mjölkbönder i norra Sverige. Vi vill också se över möjligheterna att bredda stödet till att omfatta exempelvis får- och lammproduktion så att vi får fler levande gårdar och mer svensk mat på tallriken.

Sammantaget bör 100 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

Tillkännagivande om djurskydds- och miljökrav vid offentlig upphandling av livsmedel

Tillkännagivandet innebär att Sverige ska vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling (bet. 2021/22: MJU29 s. 59). Därför behöver regeringen vidta ytterligare åtgärder, såväl nationellt som på EU-nivå, för att möjliggöra och säkerställa att det vid offentlig upphandling enbart ska köpas in livsmedel som har producerats i linje med svenska djurskydds- och miljökrav.

Till skillnad från regeringen anser vi att det inte är tillräckligt att en utredning har presenterats eller att det pågår en översyn av upphandlingsdirektivet. Det krävs ytterligare åtgärder med faktiska resultat. Därmed anser vi och vårt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

Tillkännagivande om översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd

Tillkännagivandet innebär att regeringen ska verka för att det genomförs en ny översyn av den gällande förvaltningsplanen för torsk, sill, strömming och skarpsill i Östersjön (bet. 2021/22: MJU6 s. 34 f.). Av tillkännagivandet följer även att regeringen ska begära att kommissionen tar fram kriterier för en reviderad plan för att på så sätt utveckla en mer lokalanpassad förvaltning.

Till skillnad från regeringen anser vi att det krävs ytterligare åtgärder med faktiska resultat för att tillgodose riksdagens uppmaning. Mot denna bakgrund anser vi och vårt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)

Kajsa Fredholm (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2026 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 22 566 654 000 kronor (bet. 2025/26: FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger

i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 23.

I partimotionen 2025/26:2792 av Nooshi Dadgostar m.fl. presenteras Vänsterpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av vår reservation i det betänkandet. I den motionen finns också partiets förslag till ram för utgiftsområde 23.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Vänsterpartiet presenterar i partimotionerna 2025/26:3176 av Nooshi Dadgostar m.fl. och 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. yrkande 50. Inledningsvis vill jag anföra följande.

Med ett år kvar till valet kan vi konstatera att regeringen spelar ett cyniskt valspel. Efter tre år på svältkur med Tidöpartierna tömmer regeringen statskassan och låter välfärden stå för notan. Genom att under lång tid ha låtit bli att satsa har regeringen med stöd av Sverigedemokraterna cementerat lågkonjunkturen. Den svenska ekonomin har utvecklats svagt de senaste åren, med låg tillväxt och stigande arbetslöshet. Reallönesänkningarna, plus regeringens passiva och ineffektiva finanspolitik, har resulterat i en svag utveckling för framför allt hushållens konsumtion och investeringarna i näringslivet. Sverige hör till de OECD-länder där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest sedan mitten av 1980-talet. Regeringen har dock fortsatt att sänka skatterna med sammanlagt 110 miljarder kronor under mandatperioden, vilket innebär att utrymmet att satsa på hushållen eller välfärden ständigt minskar.

Regeringen föreslår skattesänkningar med över 50 miljarder kronor för 2026. I Vänsterpartiets budgetalternativ finns en helt annan inriktning. I stället för att sänka skatten mest för de med höga inkomster beskattar vi bankernas övervinster, höjer kapitalskatterna och omvandlar dagens rotavdrag till ett grönt rotavdrag för att underlätta den gröna omställningen. Vi använder pengarna till att bl.a. stärka välfärden, med ett särskilt fokus på sjukvården genom att förlänga sektorsbidraget till hälso- och sjukvården. Vi avsätter betydande resurser till klimatinvesteringar och stärker hushållens ekonomi bl.a. genom höjda barnbidrag. Så främjar vi den gröna omställningen samtidigt som vi sänker arbetslösheten. Så bygger vi Sverige starkare samtidigt som vi utjämnar klyftorna.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 40 000 000 kronor. Miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig och utvecklingen är negativ. För att stärka tillsynen satsar Vänsterpartiet medel till att i ökad utsträckning bedriva fysisk tillsyn, dvs. icke-digital tillsyn, vid avverkningsanmälningar.

Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med sammanlagt 1 220 000 000 kronor. Satsningen ska i huvudsak gå till att finansiera ersättning till markägare. Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att förhindra att dessa områden långsiktigt. Särskilt viktigt är det att resurser finns

till skogsägare med mindre skogsinnehav men med hög andel höga naturvärden. För att stimulera kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakt-hyggesbruk vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren eftersom omställningen inledningsvis kan vara förenad med ökade kostnader. För detta ändamål föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 50 000 000 kronor.

Vänsterpartiet föreslår vidare att den nationella nyckelbiotopsinventeringen återupptas för att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Det är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 50 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar också regeringens neddragning av anslaget med 20 000 000 kronor för att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. ökas med 50 000 000 kronor. Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett starkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion, och i förlängningen förbättrar det våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget för detta ändamål med 40 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar också regeringens neddragning av anslaget med 10 000 000 kronor för att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med 90 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill se en kraftigt ökad satsning på 3R-center för att minska djurförsöken. Regeringen har inte längre öronmärkt medel för denna satsning vilket inneburit att verksamheten i betydande delar monterats ned. Vi ser att verksamheten i stället behöver utvecklas ytterligare för att öka andelen djurfria försök. Mot denna bakgrund föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 40 000 000 kronor.

Vänsterpartiet vill också se försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel. Vi föreslår att en pilotstudie ska genomföras där naturbruksgymnasier testar att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen. En fossil- och giftfri livsmedelsproduktion som bygger på inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle dramatiskt minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. Vänsterpartiet föreslår att Jordbruksverket tillförs 50 000 000 kronor för att i samarbete med berörda myndigheter inleda en pilotstudie för regionala center för beredskapslivsmedel.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med totalt 1 120 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen gör Vänsterpartiet följande särskilda satsningar.

Vänsterpartiet vill främja en ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt, bl.a. eftersom det stärker vår nationella produktion av ekologisk

mat och främjar ett hållbart jordbruk. Det ekologiska jordbruket har i stora delar drabbats negativt av det ekonomiska läget med stigande matpriser, och konsumenterna har i högre omfattning valt konventionellt odlade varor. Anslaget ökas med 200 000 000 kronor för detta ändamål.

Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Vi vill stärka stödet till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna gå till investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare kring hanteringen av växtnäringsämnen. För detta ändamål föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 100 000 000 kronor.

Vänsterpartiet vill också främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel, vilket kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor och en mångfald av grödor minskar jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har dessutom stor betydelse för klimatomställningen. Stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt nationell självförsörjningsgrad av dessa livsmedel. För detta arbete föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 75 000 000 kronor.

Fler slakterier är en del av lösningen på problemet med de långa djurtransporterna. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan vi korta ned djurtransporterna, stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad av livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 35 000 000 kronor.

Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Vänsterpartiet vill därför införa ett ökat statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka vår självförsörjning av livsmedel. När det gäller ekonomiskt stöd för att anlägga en bevattningsdamm är det i dag möjligt för lantbrukaren att bara få stöd för 30 procent av utgifterna. Regeringen har nyligen beslutat att höja stödet till 40 procent. Vi föreslår att stöd ska ges för 50 procent av utgifterna. Stödet ska även omfatta s.k. agrivoltiska system som integrerar solenergiproduktion med odling i jordbruket. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 100 000 000 kronor.

Alltför monotona landskap försvagar den biologiska mångfalden. Jordbruksverket tog fram förslag på miljöstöd för blommande slättbygder inför reformperioden 2023–2027. Förslaget innebar att jordbruk skulle kunna få stöd för att en viss enstaka procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter. Varken gödsling eller växtskyddsmedel tillåts på

arealen. Jordbruksverkets förslag har inte införts, endast stöd för kantzoner är möjligt. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 67 000 000 kronor.

Vänsterpartiet anser vidare att biopremier bör införas för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 25 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill även öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker. För detta ändamål ökas anslaget med 300 000 000 kronor.

I dag täcker betesmarksersättningen endast en del av de merkostnader som det innebär för en lantbrukare att ha betesmark i hävd. Samtidigt fortsätter betesmarker att växa igen. Det är en stor förlust för den biologiska mångfalden och för en levande landsbygd och det försämrar Sveriges livsmedelsproduktion. Vi ser positivt på att regeringen nu stärker ersättningen för mjölkkor på bete. Samtidigt anser vi att ersättningsnivån i den strategiska planen bör utökas så att full kostnadstäckning kan ges till lantbrukaren samt att även slåtterängar omfattas. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 218 000 000 kronor.

Anslaget 1:21 Främjande av rennäringen m.m. ökas med 19 000 000 kronor. Vi delar Sametingets och Naturvårdsverkets bedömning att det inte finns tillräckliga medel för att kunna betala ut ersättning för förebyggande av rovdjursskador till samebyarna. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 15 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar också regeringens neddragning av anslaget med 4 000 000 kronor för att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

Anslaget 1:22 Sveriges lantbruksuniversitet ökas med 100 000 000 kronor. Det finns i dag en stor efterfrågan på veterinärer. Veterinärbristen är så pass stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas, och veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att tillgången på vård inte funnits. Det är också en fråga om tillgång till jämlik vård i hela landet. Antalet studieplatser på veterinärutbildningen i Uppsala behöver öka för att kunna möta det behov som finns.

Sammantaget bör 2 639 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

Tillkännagivande om översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd

Tillkännagivandet innebär att regeringen ska verka för att det genomförs en ny översyn av den gällande förvaltningsplanen för torsk, sill, strömming och skarpsill i Östersjön (bet. 2021/22: MJU6 s. 34 f.). Av tillkännagivandet följer även att regeringen ska begära att kommissionen tar fram kriterier för en reviderad plan för att på så sätt utveckla en mer lokalanpassad förvaltning.

Till skillnad från regeringen anser jag att det krävs ytterligare åtgärder med faktiska resultat för att tillgodose riksdagens uppmaning. Mot denna bakgrund anser jag och mitt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)

Helena Lindahl (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2026 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 22 566 654 000 kronor (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 23.

I partimotionen 2025/26:3811 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. presenteras Centerpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av vår reservation i det betänkandet. I den motionen finns också partiets förslag till ram för utgiftsområde 23.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Centerpartiet presenterar i kommittémotionerna 2025/26:3741 av Helena Lindahl m.fl. och 2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. yrkande 18. Inledningsvis vill jag anföra följande.

Centerpartiets budgetmotion fokuserar på att stärka jobb, företag och tillväxt, att sänka klimatutsläppen och att investera i välfärd och infrastruktur i hela landet. Sverige står inför flera djupgående och sammanlänkade kriser. Regeringens politik har förvärrat situationen och nu krävs en kraftfull kursändring. Trots ett i grunden gott utgångsläge har arbetslösheten stigit och förblivit på alltför höga nivåer. Både den konjunkturoberoende och den strukturella arbetslösheten har stigit, den ekonomiska tillväxten är svag och färre nya företag startas, vilket hämmar den ekonomiska utvecklingen och kraftfullt minskar resurserna till välfärden. Detta kräver mer än bara kortsiktiga och tillfälliga stimulanser.

I Centerpartiets budgetalternativ framhåller vi därför behovet av en offensiv jobbpolitik för att bekämpa den höga arbetslösheten. Kostnaderna för företag att anställa måste sänkas kraftigt, särskilt för små och växande företag. Investeringar behövs inom utbildning, vidareutbildning, integration och spets-teknologi, inte minst artificiell intelligens.

Sverige är inte längre det klimatföredöme det en gång varit. Med missade klimatmål, ökande utsläpp från transporter och stoppad utbyggnad av förnybar el har det skett ett tvärt omkast i klimatpolitiken.

Vi behöver därför konkreta åtgärder för att som land återta ledarskapet i klimatpolitiken. Centerpartiet föreslår därför i sitt budgetalternativ kraftfulla

satsningar på att här och nu få fram fossilfri energi, stärka den gröna industrialiseringen och att göra det möjligt för vanliga människor att enkelt och billigt byta från fossildrivna bilar till miljöbilar. Av beredskaps- och klimatskäl vill vi bygga upp en strategisk reserv av billigt biobränsle från svenska råvaror.

Dessutom växer de geografiska klyftorna och orättvisorna, och landets infrastruktur står inför förfall. Vi vill minska de geografiska gapen i välfärden genom att satsa på lärare, läkare, järnvägar, vägar och beredskap i hela landet.

Centerpartiets budget är ett liberalt och grönt alternativ som tar ansvar för Sveriges ekonomi, klimat och sammanhållning. Vår politik skapar förutsättningar för en starkare och mer hållbar framtid för hela landet.

För att klara framtidens utmaningar krävs en politik som försvarar grundläggande principer: att det alltid ska löna sig att gå från bidrag till arbete, att företagen är den jobbskapande motorn för svensk tillväxt, att välfärden ska vara tillgänglig och av god kvalitet i hela landet och att en stringent klimatpolitik underlättar den gröna omställningen. Sverige behöver strukturreformer med starka och långsiktiga effekter, inte tillfälliga, dyra förslag med kortvariga effekter.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen minskas med 2 800 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med 10 000 000 kronor. Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställning. Centerpartiet vill att Sverige ska ha en växande skogsnäring och hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Skogsutredningen har presenterat två betänkanden med flera förslag som har förutsättningar att främja ett hållbart skogsbruk och samtidigt öka den skogliga tillväxten. Det är viktigt att förslagen realiserar. Vidare avvisar vi regeringens förslag om att överföra medel från anslaget till att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

Anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt minskas med 1 100 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk minskas med 4 100 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med 250 000 000 kronor. Satsningen ska i huvudsak gå till ett nationellt investeringsstöd för höjd motståndskraft på gårdsnivå.

Anslagsökningen ska även gå till en djurvälståndersättning till nötköttsproducenter som har dikor. Regeringen har avsatt medel i den strategiska planen för att kompensera svenska mjölkproducenter för den svenska beteslagstiftningen. Centerpartiet välkomnar denna budgetsatsning som vi länge har efterfrågat, och förhoppningen är att även kommissionen ska godkänna den. Regeringen borde även verka för att en motsvarande djurvälståndersättning, en s.k. dikopeng, ska bli verklighet för svensk nötköttsproduktion. Det behövs

fler betande mular i de svenska landskapen och de fyller en viktig roll för att bevara biologisk mångfald och för att upprätthålla den svenska livsmedelsberedskapen.

Anslaget 1:14 Livsmedelsverket minskas med 2 700 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:22 Sveriges lantbruksuniversitet minskas med 10 600 000 kronor. Anslaget minskas eftersom Centerpartiet sänker pris- och löneomräkningen.

Anslaget 1:23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning ökas med 6 500 000 kronor. Satsningen ska gå till bekämpning av almsjuka.

Anslaget 1:25 Slakterikontroll minskas med 700 000 kronor.

Anslaget 1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet ökas med 65 000 000 kronor. Satsningen ska framför allt gå till att stärka medlen för beredskapslager. Beredskapslagringen behöver omfatta de varor inom jordbruksområdet som krävs för framställning av nödvändiga livsmedel, t.ex. drivmedel, foder, gödsel och vissa växtskyddsmedel. Vi vill även öka satsningen på ett pilotprojekt om förmågehöjande åtgärder i fråga om dricksvattenförsörjningen vid höjd beredskap. Den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 understryker behovet av att bygga upp en motståndskraftig svensk livsmedelsproduktion. I dag har Sverige alltför låg självförsörjningsgrad och självförsörjningsförmåga när det gäller livsmedel och vi måste sluta blunda för det faktum att vi för flera av våra vanligaste baslivsmedel och kritiska insatsvaror är beroende av import från andra sidan jorden.

Anslaget 1:27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 ökas med 20 000 000 kronor. Satsningen ska framför allt gå till att förbättra förutsättningarna för det småskaliga kustnära fisket. Sverige har med sin långa kust och stora tillgång till vatten goda förutsättningar att utveckla det hållbara vattenbruket, insjöfisket och det kustnära och regionala fisket. Fisk är ett livsmedel som många människor mår bra av att äta mer av, och ur ett sysselsättningsperspektiv har fisket och vattenbruket potential att utvecklas när det gäller såväl odling och produktion som förädling. Det småskaliga kustnära fisket är i dag hotat. Miljöförstöring, minskade fiskbestånd, bristande lönsamhet och krånglig byråkrati är några hämmande faktorer. Även förekomsten av säl och skarv försvårar det svenska yrkesfisket. Allt detta behöver åtgärdas om vi vill ha ett levande småskaligt kustnära fiske i framtiden.

Sammantaget bör 329 500 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

Tillkännagivande om översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd

Tillkännagivandet innebär att regeringen ska verka för att det genomförs en ny översyn av den gällande förvaltningsplanen för torsk, sill, strömming och

skarpsill i Östersjön (bet. 2021/22: MJU6 s. 34 f.). Av tillkännagivandet följer även att regeringen ska begära att kommissionen tar fram kriterier för en reviderad plan för att på så sätt utveckla en mer lokalanpassad förvaltning.

Till skillnad från regeringen anser jag att det krävs ytterligare åtgärder med faktiska resultat för att tillgodose riksdagens uppmaning. Mot denna bakgrund anser jag och mitt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)

Rebecka Le Moine (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2026 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 22 566 654 000 kronor (bet. 2025/26: FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 23.

I partimotionen 2025/26:3770 Sverige förtjänar bättre av Amanda Lind m.fl. presenteras Miljöpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2025/26: FiU1, och vårt samlade förslag framgår av vår reservation i det betänkandet. I den motionen finns också partiets förslag till ram för utgiftsområde 23.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Miljöpartiet presenterar i kommittémotionerna 2025/26:3549 av Emma Nohrén m.fl. och 2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. yrkande 35, 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. yrkandena 151, 182, 186, 190 och 191, 2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. yrkandena 4, 5, 14–16, 18, 20, 21, 26, 28, 31 och 34 samt 2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. yrkande 28. Inledningsvis vill jag anföra följande.

Inför valet lovade Tidöpartierna att de skulle få ordning på Sverige. Det har man misslyckats med. I dag är arbetslösheten rekordhög, välfärden har satts på svältkur och politiken har aktivt ökat utsläppen. Hushållen är hårt pressade efter att Tidöpartierna prioriterat skattesänkningar för höginkomsttagare framför träffsäkra satsningar riktade mot de som har små ekonomiska marginaler.

Regeringen och Sverigedemokraterna har helt misslyckats med att ta Sverige framåt. I stället vill man backa in i framtiden. Så behöver det inte vara. Vår budgetmotion innehåller förslag för ett bättre, starkare, tryggare och mer hållbart Sverige. Det har aldrig varit så enkelt att ställa om till en hållbar värld med en rättvis klimatomställning. Tekniken och kunskapen finns på plats och människor längtar efter en bättre och mer hållbar framtid.

Med de förslag som ingår i vår budget når vi flera av våra klimatomål. Vi föreslår en grön utdelning på 2 900 kronor per år till personer som bor i lands- och glesbygdsområden eller områden med bristande tillgång till kollektivtrafik. Vi satsar också på riktade stöd som gör det möjligt för fler att byta till elbil och därigenom minska både utsläpp och körkostnader.

Vi vill se en ekonomisk politik som på ett effektivt och rättvist sätt tar oss ur den långvariga lågkonjunkturen. Vårt budgetförslag stärker barnfamiljernas ekonomi genom en höjning av barnbidraget med 350 kronor i månaden och genom att bostadsbidraget höjs med upp till 1 100 kronor. Bidragsdelen i CSN för studenter höjs med 300 kronor i månaden. Vi återställer högkostnads-skyddet för läkemedel och gör det därigenom billigare med mediciner. Vi föreslår också att den fria tandvården för unga återinförs.

Sverige kan genomföra en grön och rättvis omställning. Vi kan öka närings-livets konkurrenskraft och säkra framtida jobb genom att ligga i framkant av teknikutvecklingen. Vi kan bli kvitt fossilberoendet som gynnar Putin, stärka vår beredskap och skydda hushåll och företag från framtida prischocker på fossila bränslen. Vi kan bromsa klimatförändringarna som utgör ett existenti-ellt hot. När Sverige går före och visar vägen kan vi också ställa högre krav på EU och andra länder att göra mer. Den här budgeten visar att det är möjligt. Sverige förtjänar bättre.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 258 000 000 kronor. Huvuddelen av satsningen ska gå till en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder. Myndigheterna pekar på bristen på oberoende rådgivning för skogsägare och behovet av incitament att ställa om till hyggesfritt, och understryker vikten av nya affärsmodeller där skogens olika nyttor prissätts. Aktörer som anlitas för skogsrådgivning är nästan alltid organisationer som också jobbar med att köpa in virke till skogsindustrin. Råden från dessa virkesköpare utgår främst från vad som snabbast och billigast ger virke till industrin, vilket inte alltid överensstämmer med samhällets behov av klimatanpassning, ökad kolinlagring och stärkt biologisk mångfald. Klimatanpassning av skogsbruket är centralt för att förebygga exempelvis torka, skogs-bränder och översvämningar men också för att bättre kunna hantera klimat-förändringarnas effekter och förbättra återväxten. Hyggesfria metoder har stora fördelar både ur ett klimatanpassningsperspektiv och för stärkt kol-inlagring och främjad biologisk mångfald. Miljöpartiet vill satsa 100 000 000 kronor på en sådan rådgivningskampanj.

Miljöpartiet satsar 100 000 000 kronor inom anslaget för arbete med områdesskydd (se också satsningen på områdesskydd inom anslaget 1:2). Skogsägare ska inte behöva vänta i årtal på besked och utbetalning av pengar; anslagen till Skogsstyrelsen måste öka.

Anslagsökningen ska också gå till att bygga upp kunskapen om biologisk mångfald i skogslandskapet. Det är nödvändigt att genomföra en systematisk nationell skogsinventering. Detta skulle utgöra ett kunskapsstöd till skogs-ägarna och ett viktigt verktyg för landskapsplanering. Både fysisk inventering och fjärranalysmetoder kommer att krävas. Befintliga naturvärden i en mängd skyddade områden behöver bevaras och stärkas genom utökad skötsel, annars riskerar dessa att gå förlorade. Miljöpartiet satsar 50 000 000 kronor inom

ramen för anslaget på en sådan inventering (se också satsningen på kunskapsuppbyggnad inom anslaget 1:2). Kopplat till detta arbete vill Miljöpartiet också se utökad inventering och tillsyn; Skogsstyrelsens tillsynsarbete behöver utökas för att säkra att värdefulla skogar bevaras, och inte avverkas. Tillsynsarbetet behöver även stärkas gällande åtgärdsprogrammen för vatten där utvecklingen går åt helt fel håll. 10 000 000 kronor avsätts för detta arbete.

Miljöpartiet satsar 8 000 000 kronor inom ramen för anslaget på naturnära jobb (se också satsningen på naturnära jobb inom anslaget 1:2). Tidigare satsningar på gröna jobb i skogen var framgångsrika både för den nytta som uppnåts i skogen och för att skapa jobb i landsbygd och sänka tröskeln för ett nytt jobb för exempelvis nyanlända.

Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med 1 446 000 000 kronor. Huvuddelen av satsningen ska gå till att säkerställa att Skogsstyrelsen har tillräckliga resurser för ersättning till skogsägare. De kvarvarande resterna naturskogar med höga naturvärden i hela landet måste bevaras och skyddas. Naturen måste sätta ramarna för nyttjandet av skogen. Skogsstyrelsen måste ha tillräckliga resurser för att betala ut ersättningar till skogsägare för skydd av den fjällnära skogen men även för andra värdefulla skogar i hela landet. Skogsägare ska inte behöva vänta i årtal på besked och utbetalning av pengar; det måste finnas tillräckligt mycket pengar i budgeten för skydd av värdefulla skogar. Därför måste anslagen till Skogsstyrelsen öka. Även skötselåtgärder är mycket eftersatta, och behovet mycket stort. Resurserna för skötsel behöver öka.

Miljöpartiet vill också införa ett omställningsstöd riktat till enskilda skogsägare för övergång till hyggesfria brukningsmetoder. Miljöpartiet satsar 200 000 000 kronor på en sådan satsning. Det behövs också ett förmånligt, statligt skogslån för att underlätta övergången till hyggesfria skogsbruksmetoder. Lånet ska erbjudas markägare som vill ställa om till naturnära skogsbruk men som av ekonomiska skäl inte kan avstå från en slutavverkning. Det kan handla om en skogsägare som behöver lösa ut en släkting i samband med ett arvskifte eller som har investerat i dyra åtgärder som markbearbetning och plantering och därför inte kan avstå intäkten från en slutavverkning. Miljöpartiet satsar 10 000 000 på ett sådan skogslån.

Liknande den satsning Miljöpartiet gör på naturnära jobb inom anslaget 1:1 avsätts ytterligare 62 000 000 kronor på anslaget 1:2. Vidare avsätter Miljöpartiet 3 000 000 kronor för att komma igång med en flerårig satsning på en s.k. kompetensutvecklingscheck till skogsentreprenörer. I likhet med Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets förslag skulle en sådan check utformas som ett temporärt ekonomiskt bidrag till enskilda skogsentreprenörer för att de ska kunna utveckla sin kompetens inom hyggesfritt skogsbruk. Kompetensutvecklingschecken ska kunna sökas under en femårsperiod. Skogsstyrelsen föreslås få i uppdrag att i samverkan med andra aktörer ta fram ett kurspaket och kursmaterial för hyggesfritt skogsbruk, som olika utbildare kan använda fritt. Ersättningen som kompetensutvecklingschecken erbjuder ska motsvara kostnaden för att kursdeltagarens arbete står stilla under utbildningsperioden.

Liknande den satsning på systematisk kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald i skogslandskapet som Miljöpartiet gör inom ramen för anslaget 1:1 tillförs även anslaget 1:2 totalt 95 000 000 kronor. Miljöpartiet vill öronmärka 30 000 000 kronor inom ramen för satsningen på åtgärder för att kartlägga och bevara tätortsnära skogar med höga sociala och kulturella värden.

Anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder ökas med 4 000 000 kronor. Dålig djurhållning skapar allvarliga hälsorisker, och missbruk av antibiotika, såsom att det rutinmässigt används i djuruppfödning i många länder, måste stoppas för att minska utvecklingen av antibiotikaresistens. Miljöpartiet vill införa en skatt på kött där antibiotika överanvänds i djurhållningen. Svenska djurhållare använder överlag lite antibiotika i djurhållningen och kommer därför inte att omfattas av skatten, men de missgynnas starkt av konkurrens från importerade produkter från producenter med lägre produktionskostnader, sämre djurhållning och högre antibiotikaanvändning.

Anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar ökas med 42 000 000 kronor. Miljöpartiet anser att de djur som vi människor har ansvar för och föder upp ska få leva ett gott liv.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. ökas med 40 000 000 kronor. För att göra det möjligt för fler djurhållare att vidta förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp ökas stöden med 30 000 000 kronor. Miljöpartiet avvisar regeringens förslag om att överföra 10 000 000 kronor från anslaget till att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen.

Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med 97 000 000 kronor. Satsningen ska framför allt bekosta en rådgivningscheck som lantbrukare ska kunna använda för expertrådgivning och konsulttjänster för att ställa om sin verksamhet. 30 000 000 kronor avsätts för detta ändamål. Satsningen ska även finansiera arbetet med att samordna och inrätta en s.k. one-stop shop.

Vidare ska 20 000 000 kronor av satsningen gå till att återuppta finansieringen av Jordbruksverkets kompetenscenter för att ersätta, minska och förfina djurförsök, 3R-centret (reduce, replace, refine). Miljöpartiet anser att Sverige behöver ta fram en nationell plan för hur forskningen ska bli djurförsöksfri och leva upp till målen i direktiv 2010/63/EU om att ersätta djurförsök. Vi beklagar att regeringen har dragit bort budgetmedel till centret.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitikerna 2023–2027 ökas med sammanlagt 780 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen gör Miljöpartiet ett antal särskilda satsningar, framför allt på ökat stöd till ekologiskt jordbruk och naturbetesmarker. Miljöpartiet vill satsa totalt 200 000 000 kronor för ökade stödnivåer samt stärkt rådgivning till markägare. För att värna ett lantbruk i hela landet vill vi även öka stödnivån i kompensationsstöden, inledningsvis med 20 000 000 kronor.

Vidare ökar Miljöpartiet satsningarna på dels grönsaks- och trädgårdsodling, dels proteingrödor med 30 000 000 kronor respektive 50 000 000 kronor. Det finns en stor potential för ökad odling av proteingrödor i Sverige. Samtidigt finns det mycket som står i vägen för att bönder ska kunna satsa på

att producera proteingrödor. Bland annat behöver man åtgärda bristen på förädlingsanläggningar i Sverige.

Miljöpartiet avsätter ytterligare 100 000 000 kronor för en särskild djurväl-färdsersättning för ökat bete. Miljöpartiet vill öka antalet djur som får gå ute på bete, utöver minimikraven för bete. Ersättning ska gå till att stötta lantbrukare som medger bete utöver lagstiftningens krav och som låter djuren röra sig fritt i sina naturliga gångarter på gräsmark.

Vi vill också stärka ersättningen för trädjordbruk, i linje med bl.a. Miljö-målsberedningens förslag, med 30 000 000 kronor samt ersättningen för odling av mellangrödor med 20 000 000 kronor. Finansieringen av olika miljöåtgärder och ökad biologisk mångfald inom jordbruket, samt utveckling och innovation av ekologiska odlingsmetoder, behöver stärkas.

Därutöver ser Miljöpartiet behov av ett ökat kompensationsstöd för att värna lantbruket i hela landet. 20 000 000 kronor avsätts för detta ändamål. Dessutom avsätter Miljöpartiet medel för att åstadkomma en förändring av jordbruksstödet så att det också riktas till små och mellanstora jordbruk. Detta skulle förbättra förutsättningarna för ett levande jordbruk i hela landet och bidra till ökad självförsörjningsgrad.

Miljöpartiet vill också öka stödet till jordbruket för förebyggande klimat-anpassningsåtgärder. Vi vill höja nivån i investeringsstöden för förebyggande åtgärder, t.ex. anläggande av våtmarker, täckdikning och bevattningsdammar. Vi vill också att lokala vattenrådgivare ska finnas tillgängliga för att hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen. Miljöpartiet avsätter 50 000 000 kronor inom ramen för anslaget för ökade nivåer i investeringsstödet och 50 000 000 kronor för rådgivning om klimatanpassningsåtgärder.

Vi ser också att det behövs riktade åtgärder till unga för att underlätta ägar-skifte och uppstart samt för att fler ungdomar ska välja ett yrke inom lantbruket. Relevanta myndigheter bör ges i uppdrag att ta fram ett kompetens-utvecklings- och rådgivningspaket riktat till unga och/eller nya lantbrukare. Miljöpartiet gör därför en satsning på kompetensutveckling, rådgivning och utbildning riktad till unga och avsätter 30 000 000 kronor för detta ändamål.

När det gäller anslaget 1:14 Livsmedelsverket föreslår Miljöpartiet inte några förändringar av anslagsnivån i förhållande till regeringens förslag. Vi vill dock se en annan fördelning inom ramen för anslaget och anser att en större del av medlen bör gå till Livsmedelsverkets arbete mot matsvinn. Matsvinn utgör en betydande källa till utsläpp av växthusgaser, negativ miljöbelastning och slöseri med resurser. Globalt räknar man med att 8–10 procent av alla utsläpp kan härledas till matsvinn. Livsmedelsverket ansvarar för arbetet mot matsvinn men anslaget har under många år legat still på 6 000 000 kronor per år. Miljöpartiet vill satsa 12 000 000 kronor mer än regeringen på Livsmedels-verkets arbete mot matsvinn.

Anslaget 1:18 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket ökas med 15 000 000 kronor för att stärka försöks- och utvecklingsverksamheten inom ramen för miljömålen.

Anslaget 1:21 Främjande av rennäringen m.m. ökas med 14 000 000 kronor. Satsningen ska gå till förebyggande av rovdjursskador inom rennäringen.

Anslaget 1:22 Sveriges lantbruksuniversitet ökas med 12 000 000 kronor.

Anslaget 1:27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 ökas med 20 000 000 kronor.

För att minska lantbrukets beroende av importerad fossil energi och göra omställningen lönsam vill Miljöpartiet införa ett nytt anslag kallat Biopremie som tillförs 100 000 000 kronor. Anslaget ska användas för att kompensera jordbrukare för prisskillnaden mellan fossila och förnybara bränslen.

Miljöpartiet vill också införa ett nytt anslag kallat Innovationsstöd för klimatåtgärder inom jordbruket och livsmedelsföretag som tillförs 30 000 000 kronor. Anslaget ska användas till att finansiera ett särskilt innovationsstöd för klimatåtgärder inom jordbruket och livsmedelsföretag, i likhet med de innovationsstöd som finns inom andra sektorer. Innovativ matproduktion och livsmedelsföretag måste stimuleras.

Vidare föreslår Miljöpartiet ännu ett nytt anslag som kallas Stöd till kommunsektorn för att bibehålla ekomålen. Anslaget tillförs 30 000 000 kronor. Offentliga upphandlare står för en stor del av konsumtionen av ekologiska och krav märkta svenska livsmedel, och utgör därför en viktig källa till stabila inkomster för Sveriges ekologiska producenter. Tyvärr ser vi att ett ökande antal kommuner överger sina mål om inköp av ekologiska produkter inom den offentliga upphandlingen, och många är oroade över att behöva göra det framöver, till följd av det höjda kostnadsläget och den ansträngda ekonomin. För att göra det möjligt för kommuner och regioner att hålla fast vid sina ekomål, och på så sätt fortsätta att stödja svensk ekologisk produktion, bör kommunerna få ökade ekonomiska resurser.

Miljöpartiet föreslår även ett nytt anslag kallat Modernt va och modern vattenrening som tillförs 350 000 000 kronor. Det behövs en omfattande satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är mycket omfattande. Det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter och läkemedelsrester, och på många håll är problemen med PFAS-föroreningar mycket omfattande. Många kommuner kan inte förväntas att på egen hand klara av investeringarna i gamla ledningsnät som krävs för att klara utmaningarna. Utmaningarna är särskilt stora i många landsbygdskommuner, och statligt stöd är nödvändigt.

Sammantaget bör 3 238 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

Tillkännagivande om djurskydds- och miljökrav vid offentlig upphandling av livsmedel

Tillkännagivandet innebär att Sverige ska vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling (bet. 2021/22: MJU29 s. 59). Därför behöver regeringen vidta ytterligare åtgärder, såväl nationellt som på EU-nivå,

för att möjliggöra och säkerställa att det vid offentlig upphandling enbart ska köpas in livsmedel som har producerats i linje med svenska djurskydds- och miljökrav.

Till skillnad från regeringen anser jag att det inte är tillräckligt att en utredning har presenterats eller att det pågår en översyn av upphandlingsdirektivet. Det krävs ytterligare åtgärder med faktiska resultat. Därmed anser jag och mitt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

Tillkännagivande om översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd

Tillkännagivandet innebär att regeringen ska verka för att det genomförs en ny översyn av den gällande förvaltningsplanen för torsk, sill, strömming och skarpsill i Östersjön (bet. 2021/22: MJU6 s. 34 f.). Av tillkännagivandet följer även att regeringen ska begära att kommissionen tar fram kriterier för en reviderad plan för att på så sätt utveckla en mer lokalanpassad förvaltning.

Till skillnad från regeringen anser jag att det krävs ytterligare åtgärder med faktiska resultat för att tillgodose riksdagens uppmaning. Mot denna bakgrund anser jag och mitt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för full kostnadstäckning (maximal ersättningsnivå) inom miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2833 av Helena Lindahl m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återuppbygga beredskapslager för jordbrukets insatsvaror och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3176 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3421 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till lokala vattenrådgivare för att hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

151. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en biopremie som kompenserar lantbrukare för prisskillnaden mellan

- fossil diesel och förnybara drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
182. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett omställningsstöd till skogsägare som vill ställa om till hyggesfria metoder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
186. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla stöd och rådgivning avseende klimatanpassningsåtgärder till skogsägare och tillkännager detta för regeringen.
190. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skogslån för övergången till hyggesfria brukningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
191. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att öka sin rådgivande verksamhet och stimulera övergången till mer hyggesfria brukningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en biopremie som kompenserar lantbrukare för prisskillnaden mellan fossil diesel och förnybara drivmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka investeringsstödet för klimatanpassningsåtgärder inom lantbruket och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en nationell satsning på rådgivning och utbildningsprogram för lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rådgivningscheck som lantbrukare kan använda för att anlita experter eller konsulter vid omställning och utveckling av gården och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta berörda myndigheter ta fram ett kompetensutvecklings- och rådgivningspaket särskilt riktat till unga och nya lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka stödnivåerna till ekologiskt jordbruk samt naturbetesmarker och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja trädgårdsnäringen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma och rikta jordbruksstödet så att även små och mellanstora gårdar får långsiktiga och hållbara villkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samordna de berörda myndigheternas service gentemot lantbrukare genom en s.k. one-stop shop och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett riktat stöd för innovationsjordbruk och nya hållbara brukningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja utvecklingen av växtproteinförädling för både livsmedel och foder och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stimulanspaket för ökad odling och förädling av proteingrödor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3549 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.

2025/26:3741 av Helena Lindahl m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.

2025/26:3776 av Mats Berglund m.fl. (MP):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsens statistikuppdrag om tätortsnära skog ska breddas till att även omfatta skogens sociala värden och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Skogsstyrelsen	642 197	±0	40 000	–2 800	258 000
1:2 Insatser för skogsbruket	574 373	±0	1 220 000	10 000	1 446 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	243 865	±0	±0	–1 100	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	158 824	30 000	±0	±0	±0
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0	±0	±0	4 000
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	±0	±0	±0	42 000
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	57 778	±0	50 000	±0	40 000
1:8 Statens jordbruksverk	937 527	±0	90 000	–4 100	97 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	18 000	±0	±0	±0	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 681 572	±0	±0	±0	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	194 333	±0	±0	±0	±0
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	3 257 312	±0	1 120 000	250 000	780 000
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027	2 204 200	±0	±0	±0	±0
1:14 Livsmedelsverket	727 547	±0	±0	–2 700	±0
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	131 160	±0	±0	±0	±0
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	57 413	±0	±0	±0	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	531 000	70 000	±0	±0	±0

1:18 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	34 830	±0	±0	±0	15 000
1:19 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0	±0	±0	±0
1:20 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0	±0	±0	±0
1:21 Främjande av rennäringen m.m.	131 915	±0	19 000	±0	14 000
1:22 Sveriges lantbruksuniversitet	2 421 487	±0	100 000	-10 600	12 000
1:23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	848 164	±0	±0	6 500	±0
1:24 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0	±0	±0	±0
1:25 Slakterikontroll	168 053	±0	±0	-700	±0
1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	1 071 000	±0	±0	65 000	±0
1:27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021– 2027	104 000	±0	±0	20 000	20 000
1:28 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	200 000	±0	±0	±0	±0
Förslag till anslag utöver regeringens förslag					
99:1 Biopremie	±0	±0	±0	±0	100 000
99:2 Innovationsstöd för klimatåtgärder inom jordbruket och livsmedelsföretag	±0	±0	±0	±0	30 000
99:3 Stöd till kommunsektorn för att bibehålla ekomålen	±0	±0	±0	±0	30 000
99:4 Modern VA och modern vattenrening	±0	±0	±0	±0	350 000
Summa anslag inom utgiftsområdet	22 566 654	100 000	2 639 000	329 500	3 238 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2026 inom utgiftsområde 23
Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	90 000	2027–2029
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	150 000	2027–2029
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	4 000 000	2027–2029
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	3 399 000	2027–2029
1:23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och sam- finansierad forskning	1 700 000	2027–2032
1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	2 100 000	2027–2030
1:27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021– 2027	206 000	2027–2029
1:28 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	440 000	2027–2029
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	12 085 000	